

Frit

NORDEN

32. årgang - nr. 1 - 2004

Frit Norden ved en skillevej?

Af *Leif Kajberg*

Foreningen Frit Norden har gennem mange år arbejdet for at få Norden på vingerne igen. Med de ressourcer, vi har haft til rådighed, har vi prøvet at

sætte Norden, de nordiske folks samhörighed og de nordiske landes indbyrdes samarbejde på dagsordenen. Vi har peget på, at der ligger nogle

EU blokerer for udviklingen af det nordiske samarbejde

Den store fredsforstyrrelse i dette billede har været og er i stigende omfang EU. Et EU som uden folkeligt mandat bevidst – om end lidt vaklende til tider – forfølger et klart mål om at blive europæisk forbundsstat og supermagt i global forstand. EU's stormagtsambitioner og den

LÆS I BLADET

To kommentarer til EU-parlamentsvalget 2004 Af *Jesper Morville* og *Leif Kajberg*... side 6

Tanker ved Bent Briers død side 8

Nyt fra styrelsenside 10

Flertal for et folkeligt nordisk alternativ til EU Af *Ib Roslund*side 11

Program for Nordisk Folkerigsdag 2004 side 12

Nasjon Norge før 1814 Af *Øystein Rian* side 14

Norge har alltid hørt til Europa Af *Oddvar Skre*side 15

Var Norden bara en isväg västerut för Finland? Af *Björn Månson*side 16

Bog anmeldelser.....side 17

Nordiske noter ved *Jakob Buhl* og *Leif Kajberg* side 18

Frit Norden Norge stiftet ved *Jesper Morville*side 24

Læs side 11: Opbakning i Skandinavien til nordisk samarbejde frem for EU

Meningsmålinger i Sverige, Norge og Danmark, foretaget i maj viser alle, at der fortsat er flertal i alle tre lande for et realistisk, uddybet nordisk samarbejde frem for EU-medlemskab. Under den netop overståede EU-parlamentsvalgkamp forsøgte Folkebevægelsen og EU-motståndarna at gøre opmærksom på de opmuntrende tal. Det er svært at slå igennem med den slags i medierne – men her er resultaterne!

meget store potentialer og nogle vigtige fremtidsperspektiver i de nordiske landes frie samarbejde.

Folkerigsdagene – og ikke mindst den seneste, som fandt sted i Lillehammer i 2003 – har været med til at synliggøre nordiske værdier og positioner og fremhæve alternativer til stigende magtkoncentration, fjerndemokrati, blind økonomisk vækst, marginalisering af den tredje verden, global miljødelæggelse, undertrykkelse, oprustning og fremmedhad. Den brogede vifte af alternativer, som er blevet udfoldet på de nordiske folkemøder, har taget afsæt i diskussioner af folkestyrets bevarelse og fornyelse, bæredygtighed i bred forstand og koblingen mellem lokalt engagement og globalt ansvar. Og inspirationen og argumentationen er, ikke mindst, vokset ud af forskellige nordiske græsrods miljøer.

accelererede europæiske integration blokerer for videreudviklingen af det nordiske samarbejde og kolliderer med de nordiske værdisæt, som folkemøderne og Frit Norden løbende har været fortalere for. Derfor ser Frit Norden EU som en trussel og betragter det som sit mål at frigøre Danmark, men også Finland og Sverige, fra Den europæiske Union. Vi vil at svanerne skal kunne flyve i flok samtidig med at de selv bestemmer kursen. Dvs. løsgjort af EU's snærende bånd. Vi går ind for selvråderet nationalt og samarbejde mellem frie nationer. Det grænseoverskridende samarbejde skal respektere de deltagende landes egenart, selvstændighed og nationale handlemuligheder. FN og de nordiske samarbejdsinstitutioner, men fx også EFTA, er oplagte instrumenter i denne sammenhæng. Europæisk samarbejde er klart nok også en mulighed, men det skal

foregå uden undertrykkende og forkrøblende overnationale strukturer. Det skal være uden ensretning på det nationale plan og fjernstyring fra økonomiske og teknokratiske magtcentre. Og det skal være befriet for harmoniserende love og regler, der ophøjer et bestemt samfundssystem (eksempelvis liberalismens eller Tony Blairs „tredje vej“) til det dominerende og eneste mulige.

Norden i mediebilledet

I de seneste årtier har Norden og det nordiske samarbejde udviklet sig i skyggen af EU. Det nordiske samarbejde og dets strukturer eksisterer fortsat. Der har været opture og nedture undervejs. Nogle vil, mere kritisk, pege på, at det nordiske samarbejde er vingskudt og ligefrem vantrives, fordi landenes politiske opmærksomhed i så stor udstrækning forskydes mod EU-samarbejdet. Men dette billede er ikke helt korrekt. Det er egentlig utroligt, hvad der er udrettet inden for det nordiske samarbejde i årenes løb: Ordninger som den nordiske arbejds-markedsunion, den nordiske pasunion, socialkonventionen og sprogkonventionen har gjort det lettere, som nordbo, at søge arbejde i en anden nordisk stat. Rettigheder som bevægelsesfriheden og retten til ophold og arbejde (uden særskilt tilladelse) har hidtil kun været gældende for nordiske statsborgere og altså ikke for fastboende udlændinge. Men det har man planer om at ændre på. Glemmes må heller ikke retten til at søge optagelse på en uddannelse i en anden nordisk stat, etableringen af det fælles ambassadekompleks i Berlin, sikringen af produktion af film og TV af en vis standard gennem Nordisk TV- og Filmfond, nordiske miljøministres fælles gentagne henstillinger til briterne vedr. forholdene på Sellafield (oparbejdelse af atomaffald), den nordiske socialkonvention, som rækker videre end EØS-aftalen og svanemærkningens

succes. Måske er problemet snarere, at det nordiske samarbejde og Norden som alternativ – til fx EU og/eller vild vækst – ikke er synlig-gjort tilstrækkeligt. Nordens landvindinger og rige udviklings-potentialer gemmes af vejen i medierne og ringeagtes eller ignoreres af visse politikere (og journalister!). En del af problemet kan også være, at mange nordboer ikke selv tænker i nordiske baner og har Norden plottet ind på deres indre landkort. Dermed være ikke sagt, at de ikke fornemmer en form for nordisk identitet eller samhørighed.

Inden for vores egen forening, Frit Norden, har vi i mange år gjort vores til at synliggøre Norden og de nordiske landes samarbejde. Der er i årenes løb blevet gjort en utrættelig indsats for at dokumentere, at de nordiske lande ikke behøver at lade deres samfundsudvikling og politiske orientering i en moderne, turbulent verden dirigere fra Bruxelles, Luxembourg og Strasbourg. De nordiske lande er stærke nok til selv at tage vare på deres egen udvikling. Redskaberne i denne stædige agitation har været møder, rejser og andre aktiviteter, deriblandt udgivelsesvirksomhed og udsendelsen af et blad. Bladet har i de allerseneste år udviklet sig til at blive foreningens vigtigste aktiv. I de seneste års tid har vi kunnet notere en interessant og positiv udvikling: Idéen om et frit Norden har for alvor vundet genklang i en række alternativmiljøer i Norge og Sverige. Foreningen, som i en del år har haft sin base i Danmark, har været i stand til at slå rod i og skabe sig aflæggere i Norge og Sverige. Fritt Norden i Norge blev således, som det fremgår af omtale andetsteds i dette nummer, etableret på et stiftende møde den 20. marts i Oslo. Og den svenske søsterforening ventes søsat engang i løbet af efteråret. Samtidig er der etableret løbende kontakt til andre Norden-engagerede foreninger, ikke mindst Nordisk Vision.

Nordisk idédebat et must

Disse nye initiativer og de idépolitiske diskussioner, som løbende finder sted inden for beslægtede gruppe-ringer og fora, primært Nordisk Vision og folkerigsdagene, bør inspirere til, at Frit Norden gør status og begynder at forholde sig til, hvordan foreningen bedst fremmer den nordiske sag. Vi bør både skue tilbage og udvikle visioner for fremtiden. Og både idédebatten og strukturdebatten er vigtig at få taget hul på. Dog skal vi passe på ikke at bruge for megen energi på de rent organisatoriske spørgsmål, som har det med at stjæle tid og kræfter. Men allerførst skal vi måske kigge vores formål efter i sømmene. Går man ind på foreningens hjemmeside, står der at foreningen Frit Norden arbejder for:

- at frigøre Danmark fra EU til fordel for nordisk og internationalt samarbejde mellem frie nationer
- at forsvare det enkelte folks ret til selvstændighed
- at forsvare folkestyret
- at videreudvikle den nordiske velfærdsmodel
- at fremme det nordiske samarbejde og knytte de nordiske folk tættere sammen i fuld respekt for mangfoldigheden

Fint nok, i første omgang. Ingen tvivl om at denne målsætning fortsat i det store og hele holder vand. Dog må man tilføje, at den første „pind“ om at frigøre Danmark fra EU nok bør omformuleres. Den kan næppe overtages direkte af søsterforeningerne i Norge og Sverige. Her vil man måske komme med andre bud på delmål. Man skal nok også diskutere – og det knytter an til strukturdiskussionen – om der skal være en samlet, fælles målsætning for Frit Norden eventuelt i kombination med delmål for de enkelte søsterforeninger. Måske vil man vægte prioriteter og mål inden for det nordiske samarbejde forskelligt i de tre lande. Hvilken

organisationsform skal vi have? Frit Nordens organisatoriske udvikling skal også gennemdrøftes, og det kunne være naturligt, at denne diskussion blev flerfaset og fx også fandt sted på den kommende folkerigsdag i Sverige. En model inspireret af Foreningen Norden, med nationalforeninger, kan være et bud på den organisationsform, som Frit Norden skal vælge. Den har både fordele og ulemper. En af fordelene ved denne strukturform kan være mulighederne for at markere sig mere slagkraftigt og med et bredt afsæt i relation til fx Nordisk Ministerråd og med sigte på at tiltrække støtte midler fra nordiske kasser. Foreningen Norden-modellen med nationalforeninger vil, hvis den realiseres, forudsætte en form for fælles, overordnet koordinering eller ledelse (samordningsudvalg). Fælles arrangementer og en forsvarlig informationsudveksling mellem delforeningerne vil være en nødvendighed. Bladet „Frit Norden“ vil kunne videreføres som fællesblad for den samlede organisation. Nationale delforeninger indebærer den praktiske fordel, at blade nu kan forsendes fra hver afdeling til de nationale medlemmer med billigere porto, ligesom kontingentopkrævning også kan forenkles og billiggøres. Et alternativ til den Foreningen Norden-inspirerede model kunne være en mere integrerende struktur, som både opererer med fælles blad, fælles styrelse, fælles aktiviteter og delforeninger samt fælles medlemsbase på tværs af landegrænser. Dvs. en ordning, ifølge hvilken en person som står som medlem af en af de nationale Frit Norden-foreninger per automatik samtidig betragtes som medlem af samtlige delforeninger. Fælles årsmøder og fælles flertalsbeslutninger hører også med i dette billede. Man skal imidlertid være opmærksom på, at det at drive en mere integreret forening på tværs af de nordiske grænser stiller meget store krav til sekretariatsressourcer, kommunikation og den centrale ledelse. Samtidig kan geografi og

rejseudgifter gøre det vanskeligt at samle en fællesledelse til møder.

Der findes nogle beslægtede nordiske initiativer, foreninger og netværker, eksempelvis foreningen Nordisk Vision <http://www.nordiskvision.org> og kræfterne bag folkerigsdagsarrangementerne, som også på forskellige måder arbejder på at få sat Norden på dagsordenen. Frit Norden bør også drøfte relationerne til disse beslægtede netværker mv. Vi bør undersøge, om vi kan styrke berøringsflader og kontakter, om vi kan definere praktiske og organisatoriske samarbejdsformer, der på sigt måske kan føre til et fælles sekretariat o.l. Målet må være at synliggøre de forskellige initiativer og foreninger udadtil og at fremme den indbyrdes idé- og informationsudveksling og synergi. Måske bør også en form for arbejdsdeling mellem de forskellige organisationer sættes på dagsordenen.

Nordiske visioner der rykker

Som nævnt ovenfor klarer Frit Nordens målsætning fint det grundlæggende holdbarhedstjek. Men vi bør alligevel tage en grundig diskussion af delmålene, og vi bør prøve at nå nogle spadestik dybere ned end vi måske plejer. Frit Nordens foreningsmæssige identitet har i meget høj grad været bestemt af modstanden mod EU. Mange medlemmer opfatter utvivlsomt Frit Norden som en del af den samlede EU-modstand, og EU-kritikken har gennem alle årene været en hjørnesteen i foreningens arbejde. Man kan sige, at Frit Nordens Norden-billede derfor i meget høj grad er blevet farvet af EU-modstandens mærkesager. Der har ikke været tvivl om, hvor tyngdepunktet i foreningens arbejde lå. Men det kan have betydet, at andre aspekter og delmængder af den nordiske sag er blevet underbetonet. Norden og den nordiske sag er – kan man hævde – andet og mere end EU-kritik og frigørelsen fra EU. Men i Frit Norden bør vi åbne for en

Frit NORDEN

Redaktion:

Leif Kajberg (ansvarshavende)
Klirevænget 31
2880 Bagsværd
Tlf. 44 98 29 32
Jesper Morville
Jakob Buhl

Redaktionspanel:

Ib Christensen
Kurt Francis Madsen

Abonnement: Dkr. 90,-

Tryk: Toptryk, Gråsten

diskussion af mere grundlæggende spørgsmål inden for det nordiske samarbejde og dets udviklingsretning. Først og fremmest to basale spørgsmål: Hvad vil vi med Norden? Og hvilken slags forening skal Frit Norden være fremover? Og hvis vi anlægger et bredere europæisk perspektiv: Hvor meget skal Norden fylde i billedet, og hvor meget skal EU fylde? Fornye tanker og „sprælske“ forestillinger om, hvad Norden og nordisk samarbejde kunne være, bør hilses velkomne. Vi bør være åbne for nye strømninger og visioner. Måske er der behov for at tænke mere dristigt og give de nordiske visioner mere *power*. Samtidig skal det nordiske alternativ profileres og synliggøres, og EU-modstanderbevægelserne, som har det nordiske samarbejde som et vigtigt alternativ til EU, må opfordres til at forholde sig mere præcist til Norden og det nordiske samarbejde og spille ud med deres visioner for dette samarbejde nu og i fremtiden. Norden som alternativ må ikkledes kød og blod, således at det fremstår som et troværdigt og veldokumenteret alternativ og ikke blot kan affærdiges som useriøst, med et fingerknips, af politikere som fx den danske partiformand Holger K. Nielsen fra SF, som for et stykke tid siden afviste, at nordisk samarbejde er et realistisk alternativ til det, som EU har at byde på. Vi har gentagne gange set, hvorledes Norden og nordisk samarbejde afvises som et reelt alternativ i de

dominerende (EU-venlige) medier og politikerkredse. Der kan derfor ligge en spændende udfordring i at opstille et slagkraftigt men også velargumenteret og troværdigt nordisk alternativ til EU, som den organiserede EU-modstand kan lade sig inspirere af og referere til i diskussionen med unionstilhængerne. EU-modstanden afkræves hyppigt et bud på alternativer til EU, og ofte henvises der fra modstandernes side refleksagtigt til det nordiske samarbejde. Måske har vi brug for noget, der fænger og rykker! Hvis Norden som et fremtidigt udviklingsalternativ skal kunne appellere til brede kredse i de nordiske landes befolkninger, så må det nordiske alternativ kunne tale til nordboernes hjerter. Så handler det om at skrue et nordisk alternativ sammen, som nordboerne kan identificere sig med, også rent følelsesmæssigt. Det handler ikke blot om torskekvoter, fjernelse af grænsehindringer, nordisk nytte, Nordisk Råd og samarbejde med de baltiske lande. Frontløberne inden for den nordiske sag må tilbyde eller lokke med noget, der kan konkurrere med EU. Når EU trods alt øver en vis tiltrækning på en del nordiske (og baltiske) mennesker, så mange at de ligefrem har været med til at stemme deres respektive lande ind i EU, så er det nok ikke mindst fordi EU som projekt er blevet præsenteret som ambitiøst, altomfattende og ikke til at komme udenom. Det er blevet lanceret som en altomfattende tryghedsskabende løsning, en forsikring mod det uvisse og fremmede. OK, mange har stemt sig ind halvhjertet og med tvivlen nagende i sindet og under indtryk af buldrende propagandatrommer i medierne, men vælgerflertallet har generelt været ret entydige. Hvis Norden skal kunne konkurrere med disse følelser og stemninger, hvis de nordiske borgere skal motiveres til at tænke i markant andre baner, så må Norden-tilhængerne kunne tilbyde en vision for det nordiske samarbejde, der er lige så overbevisende som EU-

konstruktionen. Borgerne skal klart kunne identificere sig med den nordiske vision, og den skal også kunne sige dem noget følelsesmæssigt. Men det nordiske alternativ til EU må heller ikke puste sig så meget op i overnational tyngde, at det kommer til at ligne EU og derved skræmmer en del mennesker bort. På den anden side skal der et stærkt nordisk alternativ til for at matche et EU, som understøttes af et kolossalt propagandaapparat, og hvor der er utrolig stor prestige på spil, når det gælder videreførelsen af EU-føderalismen og integrationsprocessen.

Overstatsligt versus mellemstatsligt nordisk samarbejde

Frit Norden bør markere sig klarere i relation til forskellige norden-ideologiske spørgsmål og udfordringer, og Frit Nordens blad lægger gerne spalter til en debat herom. Et af de helt grundlæggende spørgsmål i denne sammenhæng er: Hvilket Norden og hvilken form for nordisk samarbejde sigter vi mod? Hvor vidtgående skal det nordiske samarbejde være. Skal vi eksempelvis gå ind for overstatsligt samarbejde mellem de nordiske lande? Eller skal vi begrænse os til det mellemstatslige samarbejde og i stedet satse på at forny og revitalisere de bestående modeller for nordisk samarbejde? Det pragmatisk og praktisk orienterede nordiske samarbejde, som vi hidtil har kendt det, med vægt på bl.a. folkelige, kulturelle og uddannelsesmæssige dimensioner, har på mange måder fungeret udmærket. Men der må gerne skabes mere opmærksomhed omkring de nordiske landvindinger, og der er behov for at udbygge og intensivere samarbejdet på de eksisterende præmisser. Et forslag om et alternativt nordisk råd kan være et redskab til at sikre øget medieeksponering af det nordiske samarbejde. Et sådant initiativ kan også være med til at sætte mere fokus

på, at der rent faktisk er nordiske aktiviteter i gang, som ofte overses i det daglige. Det alternative nordiske råd kan fungere som et forum, i hvilket man kan rejse forskellige nordisk-politiske problemstillinger. Men skillelinien mellem overstatsligt og mellemstatsligt nordisk samarbejde er nok en debat værd. For Frit Norden kan der ligge en spændende udfordring i at analysere fordele og ulemper ved mellemstatsligt og overstatsligt nordisk samarbejde. En vigtig inspirationskilde for en sådan debat er et lille skrift af den kendte svenske EU-kritiker Jörgen Bengtson, som bl.a. er tilknyttet listen EU-motståndarna. Bengtsons publikation har titlen „Ge Norden en chansj! : alternativ til EG“ (1993). Dele af materialet er nok passé på enkelte punkter - bl.a. forudså Bengtson ikke, at både Sverige og Finland ville stemme sig ind i EU - men debatskriftets skitsering af, hvordan det nordiske samarbejde kan udbygges i overnational retning og blive mere vidtgående og forpligtende for parterne er særdeles spændende. Forfatteren balancerer knivskarpt, sine steder, mellem den integration, som EU-forbundsstaten involverer, og et vidtgående, overnationalt nordisk samarbejde. Bengtson argumenterer således for et „Statsförbundet Norden, en konfederation av självständiga stater i Norden.“ I samme åndedrag understreger han, at „visionen är inte en nordisk förbundsstat, en federation, där de enskilda nordiska länderna blir delstater i en union som i Europeiska unionen.“ Altså ikke EU i nordisk aftapning, en vigtig pointe at holde fast i. Det er nemlig de nordiske folk, som bestemmer indholdet af statsforbundet. Men alligevel er det en temmelig vidtgående samarbejds-konstruktion, Bengtson anviser: „ett nordiskt statsförbund bör vila på solid konstitutionell grund med gemensamt parlament, gemensam regering, grundlag och domstol.“ Bengtson har ingen berøringsangst i

CITAT

Gennem det nordiske samarbejde vil vi opnå mere end landene er i stand til hver for sig.

Vi kalder det nordisk „nytte“.

Denne kortfattede og præcise erklæring står at læse på forsiden af den relancerede hjemmeside for Nordisk Råd og Nordisk

Ministerråd: www.norden.org

forhold til et nordisk samarbejde af overnational karakter; han taler ligefrem om et statsforbund med „överstatlig makt“. I tilslutning til de traditionelle nordiske samarbejdsområder er der nogle områder, hvor Norden bør tilstræbe fællesløsninger:

- Områder där gemensamma lösningar och överstatliga beslut är nödvändiga. Ett bra exempel på detta är miljön.
- Områder där beslut på nordisk nivå ger ekonomiska fördelar. Exempel på detta är en samordning av valutapolitiken eller en gemensam valuta.
- Områden där beslut på nordisk nivå är eller kan vara att föredra framför nationell nivå. Exempel på detta är utformning av gemensamma kvalitetsnormer och standarder.

Med det mellemste punkt foregriber Bengtson til dels tankerne bag initiativet „Skandinaviske Kronalliansen.“ Også et direkte valgt nordisk ting til erstatning for Nordisk Råd står på spisesedlen. Og som nævnt også en fællesnordisk regering, som forudses udstyret med en beslutningskompetence, der er mere vidtgående end den, som Nordisk Ministerråd har i dag. Flertalsbeslutninger inden for visse klart afgrænsede rammer skal være en mulighed.

Det nordiske alternativ i trængselstider

De nordiske folkerigsdages programindhold og eksempelvis afdøde Knud P. Pedersens positive, globalt sigtende utopier med rod i nordisk alternativtænkning indeholder nogle prioriteter og ideologiske udmeldinger, som rækker videre end til markering af EU-modstand/skepsis. Desværre er Danmark, sådan som kursen er lagt politisk i disse tider og med den nuværende besætning af politikere ved roret, markant på vej væk fra

folkerigsdagens dagsordener med fokus på miljø, FN, u-landssolidaritet, nærmiljøets trivsel og betydning samt demokrati fra neden. Man kan blot nævne de forslag til revision af Danmarkskortet og den administrative inddeling, kommuner, amter, regioner m.v., der er lagt frem i en nylig udgivet kommissionsbetænkning. De beskrevne forslag og strukturmodeller skal efter en kortvarig, forceret diskussionsfase resultere i en administrativ reform, som skal presses igennem inden vælgerne opdager noget og inden næste valgdato. „Det nære samfund“ sættes dermed eftertrykkeligt på porten. En besynderlig u-nordisk centralisme, teknokrativering og klappjagt på anderledes tænkende sætter sig igennem i Danmark i disse år, under den siddende borgerlige regering. Basale nordiske værdier som åbenhed, mangfoldighed, nærhed og dialog har det svært. Den danske professor Tim Knudsens bog i magtudredningsserien („Offentlighed i det offentlige. Om historiens magt,“ 2003) har afsløret, at Danmark er nummer sjok blandt de nordiske lande, når det drejer sig om informationsfrihed, opnåelse af aktindsigt, kontrol med forvaltningerne m.v. Åbenhed og informationsfrihed bør være en nordisk dyd, men den har dårlige vilkår i det nordiske land Danmark.

Ved at igangsætte en diskussion af, hvor det nordiske samarbejde skal bevæge sig hen – er det fx de overstatslige samarbejdsstrukturer eller det mellemstatslige samarbejde, det nordiske samarbejde skal sigte mod? – kan Frit Norden og initiativet Nordisk Vision gøre en forskel. Og vi vil derigennem fortsat klart distancere os fra fx Foreningen Norden. Frit Norden må være indstillet på og klædt på til at kunne skitsere et realistisk, overbevisende og tillokkende alternativ til EU-forbundsstaten ved bl.a. at tage udgangspunkt i det konkrete og jordnære, fx de meget tætte økonomiske forbindelser og de

FRIT NORDENS STYRELSE 2003-04

Birtha Bigum

Tlf.: 7594 5331

Jakob Worm Buhl, *næstformand og medlem af redaktionen*

Jakob@folkebevægelsen.dk

Sigurd Halleraker, Norge

sosihal@c2i.net

Leif Kajberg,

redaktør og sekretær,

leif_kajberg@hotmail.com

Hanne Kock, *webmaster*

hannekock@post.tele.dk

Else Lerstrup,

lerstrup@post9.tele.dk

Jesper Morville, *formand og*

medlem af redaktionsgruppen

JesperMorville@mail.dk

Kerstin Palmund, Sverige

Thomas Wendner Thyrrestrup

tthyrrestrup@hotmail.com

Suppleanter:

Torbjørn Dahl Norge

tordahl@online.no

Ellen Koch

Tlf.: 6611 3339

Esther Lange

Tlf.: 7467 3846

Birgit Lerstrup, *kasserer*

birgit@lerstrup.dk

statistiske oplysninger, som dokumenterer den meget intensive samhandel de nordiske lande imellem. Men fx også i nordisk fællesoptræden i en række udenrigspolitiske spørgsmål, i forhold til den tredje verden, energi og bæredygtighed m.m.

Leif Kajberg

Både og - Om EU-parlamentsvalget 2004

2 valgkommentarer!

Jesper Morvilles kommentar:

Mange sidder nok tilbage med lidt blandede følelser overfor valget til EU-parlamentet. Det gælder både blandt involverede og blandt medierne, der med hård hånd og uskyldig mine ville styre valgkampens dagsorden, og på forhånd havde besluttet sig for, hvordan valgets resultat skulle blive – og alligevel får rodet sig ind i en stribe selvmodsigelser, når de nu skal have regnestykket til at passe til det besluttede facit.

For at vurdere valgets udfald må man bl.a. se på forskelle og ligheder mellem resultaterne i Danmark, de øvrige nordiske EU-lande og de øvrige vest- og østeuropæiske stater.

14% EU-modstand: dødsdom eller kanonsejr?

Begge de to EU-kritiske/EU-modstanderbevægelser i Danmark gik tilbage ved valget. At JuniBevægelsen under valgkampen havde understreget, at man ikke ønskede at gå ud af Unionen, bortforklarer ikke, at listen dog som helhed er blandt EU-kritikerne, og at valgforbundet mellem de to lister tilsammen gik fra at få ca. 25% af stemmerne i 1999 til at få godt 14%.

I Sverige fik Junilistan også ca. 14% af stemmerne, mens den anden nydannede tværpolitiske liste EU-motståndarna kun fik lige under 1%. Flere af EU-motståndarnas kandidater fik personligt meget flotte resultater i deres egne kredse, hvad der siger meget om deres karat. Men desværre var det altså ikke nok til at sikre listen repræsentation i EU-parlamentet.

Et af de før nævnte paradokser, man møder, når man ser mediekommentarer i hhv. Danmark og Sverige, er, at listernes 14% i Danmark fortolkes som den endelige dødsdom

over bevægelserne. Nu er vælgerne endelig begyndt at stemme på de “normale” partier, efter generelle partipolitiske synspunkter, frem for stadig at hænge fast i den “forældede ja eller nej til EU”-debat, skræpper bl.a. Politiken og Information. At de to bevægelser i Danmark tilsammen stadigvæk er dobbelt så store som Socialistisk Folkeparti (SF) er ikke et faktum, bladenes lederskribenter tager med i betragtning!

Regeringspartiet Venstre mistede også to sæder i EU-parlamentet. Hvor er den lederartikel, der forudser regeringspartiets snarlige opløsning? I Sverige derimod ses de 14% til Junilistan som en kanonsejr og en sviende lussing til de etablerede partier.

Begge dele kan af gode grunde ikke være korrekte – selvom det selvfølgelig er imponerende for en nydannet liste at opnå 14% i første forsøg, mens det ser mere pauvert ud for etablerede lister at miste ca. 10% af de stemmer, de fik ved forrige valg, og komme “ned” på 14%.

Bliver indenrigs-politikken europæiseret – eller bliver EU-valget til indenrigspolitik?

Når man sammenholder valgresultaterne i de nordiske EU-lande med resultaterne fra resten af EU øjner man et mønster: EU-parlamentsvalget brugtes næsten overalt til at give de siddende regeringer en lussing. EU-parlamentsvalget blev ikke et signal om, at en “europæisk offentlighed” nu har lært sig at overføre deres hjemlige politiske debatter til europæisk niveau. Det blev tværtimod et tydeligt eksempel på, at selv et “europæisk valg” anskues med indenrigs-politiske briller og bruges i politisk øjemed til at straffe den siddende regering, uanset hvilken politisk kulør, den så har.

Det gælder også for Sverige og Danmark. I Sverige mistede det regerende Socialdemokrati et mandat. De EU-kritiske partier, Miljöpartiet og Vänsterpartiet mistede et mandat hver, og har nu hhv. en og to pladser i EU-parlamentet. Men når Junilistan samtidigt fik tre, betyder det, at EU-kritikerne til sammen gik et mandat frem, i en situation, hvor Sverige gik ned fra at have 22 til kun at have 19 pladser at gøre godt med. Et flot resultat og et godt udgangspunkt for svenske EU-kritikers kamp for at få den nye EU-grundlov til folkeafstemning.

I Danmark adskiller situationen sig fra den svenske ved at socialdemokraterne er i opposition, og ved at de opstillede Poul Nyrup Rasmussen, den tidligere statsminister, som deres spidskandidat. Når tendensen overalt i Europa var at vælgerne straffede de siddende regeringer er det svært at forstå, at så mange i Danmark krampagtigt fortolker valgresultatet som et nederlag til nej-bevægelserne og helt negliger den betydning, det har haft, at utilfredse socialdemokrater og SF-ere (der normalt hører til nej-bevægelsernes faste vælgere ved EU-parlamentsvalg) har følt en stor trang til først og fremmest at demonstrere deres modstand imod Anders Fogh. Det er selvfølgelig trist, at konsekvensen af denne protest imod regeringen er, at nejsiden står svækket netop nu, før kampen imod den nye EU-grundlov. Men det samme må man sige at regeringen gør. Og en afstemning om en EU-grundlov vil der i hvert fald ikke gå indenrigs-politik i.

I Finland fik EU-modstanderen Esko Sääpanen fra Vänsterpartiet et godt valg med 72.288 personlige stemmer. Også det et klart signal om, at EU-modstanden ikke er død, hverken i Norden eller i resten af EU.

Den forbudte debat

Mediernes manipulation gælder ikke kun de faktorer, de inddrager i deres analyse, og de faktorer, de skøjter hen over. Den gælder i høj grad også deres dækning og valg af emner i forbindelse med valgkampen.

Under valgkampen fokuserede medierne på personspørgsmål og på Tyrkiets optagelse i EU. Ikke et ord om den kommende EU-grundlov. Og slet ikke et ord om de alternativer til EU-medlemskab, som den kommende EU-grundlov gør det naturligt, ja nød-vendigt at diskutere.

Folkebevægelsen indkaldte tre uger før valget til pressemøde om den nordiske meningsmåling – omtalt side 11 – der viser, at hvis man konkretiserer, hvad et tættere nordisk samarbejde kan bruges til, og hvor mange flere og større handlemuligheder et sådant samarbejde kan give de nordiske lande, vil der være flertal i alle de skandinaviske lande for et sådant nordisk samarbejde fremfor et EU-medlemskab.

Undersøgelsen blev faktisk omtalt, også i store medier som Politiken. Men den efterfulgtes og overdøvedes hurtigt af en anden undersøgelse, der viste at aldrig havde så mange danskere bakket op om EU.

Det er klart, at en undersøgelse, der ikke nævner, at EU brygger på en ny grundlov, der vil centralisere og af-demokratisere hele projektet yderligere, og ikke nævner nogle alternativer til fortsat EU-medlemskab, giver et andet resultat end en, der konkretiserer alternativerne. Men EU-grundloven kommer jo. Og dermed debatten om alternativer til EU.

Så blev selve valget i Danmark ikke nogen succes for nej-siden, så er der dog ingen tvivl om, at nej-siden fortsat har en meget stærk og god sag.

Der ligger en kæmpe opgave i, at gøre det nordiske alternativ konkret. Det må være naturligt for Frit Norden at tage helhjertet del i den, også og måske især, efter dette valg.

Jesper Morville

Leif Kajbergs kommentar:

Der var EU-valg i tre nordiske lande, og de nordiske valgresultater bød på både markante sejre og tilbageslag for de kræfter, som kæmper for beva-

relsen af national suverænitets og som ønsker frigørelse fra EU og et stærkere nordisk samarbejde som et modstykke til EU-medlemskabet.

I Danmark beholdt Folkebevægelsen på et hængende hår skindet på næsen. Det må noteres som et klart lyspunkt, at Juni-listen i Sverige fik et så godt resultat efter kun få måneders aktiviteter. Juni-listen, der synes at have meget til fælles med den danske søsterbevægelse, har ikke konsekvent EU-modstand på sit program, men er mere indstillet på at reformere og kritisere EU. Listens gennembrud ved valget i Sverige er et slag i ansigtet på ja-politikere, som har negligeret folkelig utilfredshed med EU-udviklingen og EU-medlemskabet ved at arbejde med på EU-elitens projekt. Og ved at overhøre vælgersignalerne fra Euro-afstemningen sidste år. I Sverige fik Vänsterpartiet to mandater og Miljöpartiet et enkelt mandat. Hans Lindquist opnåede ikke valg for Centerpartiet, men en kvindelig socialdemokrat og EU-kritiker, Anne Hedh, sprængte partilisten. EU-motståndarna opnåede ikke repræsentation. Hvis vi går til Finland, blev Esko Seppänen fra Vänsterförbundet genvalgt (den eneste EU-modstander valgt for Finland).

Norden og det nordiske alternativ har ikke haft en synlig placering i debatterne op til EU-valget. Norden og nordiske løsninger er konsekvent blevet holdt ude af debatten fra ja-partiernes side. Det er fortsat lykkedes politikerne i de store partier, dem med indflydelse, magt og velspækkede kampagnebudgetter via sugerør i statskassen o.l., at sætte en dagsorden, hvor "Europa" – som i stigende grad gøres synonymt med EU – er det altafgørende og dominerende. Der er ikke andre muligheder, og det bilder man så vælgerne ind. DEINA-syndromet ("Der-er-ikke-noget-alternativ") som Knud P. Pedersen ville have udtrykt det. Norden fryses ud af debatten. Mange af toppolitikerne – ikke mindst i Danmark – ønsker ikke at diskutere alternativer til EU. Men det nordiske alternativ til EU er en realitet, og den danske EU-parlamentariker Ole Krarup har i sit lille skrift "Et frit Norden? Bidrag til den forbudte debat om Norden og EU" fra i år på glimrende vis dokumenteret, at det er muligt at frigøre sig fra vane-tænkningen og forestille sig frem-

tidsscenarioer, hvor det nordiske samarbejde styrkes og får en mere markant profil.

De nylige opinionsundersøgelser viser alle, at der fortsat er flertal i alle tre nordiske EU-lande for et realistisk og omfattende nordisk samarbejde, som vægtes højere end EU-medlemskab. Vi har her et klart vidnesbyrd om, at mange mennesker ville vælge Norden til og EU fra, hvis de havde muligheden for det. Dvs. hvis Norden blev præsenteret som et realistisk modbillede til EU og synliggjort i form af en helstøbt og slagkraftig politisk vision ville den for manges vedkommende lidt modvillige og tøvende tilslutning til EU blive afløst af helhjertet opbakning til det nordiske alternativ.

Knubbete ord og uforskammetheder er – i Danmark – i rigt mål blevet Juni-bevægelsen og Folkebevægelsen til del. Flere toppolitikere og nuværende parlamentarikere (deriblandt Karin Riis Jørgensen, Venstre) har givet udtryk for deres uskrømtede glæde over det valgnederlag, som "de golve nej-bevægelser" måtte inkassere den 13. juni, og en enkelt tidligere parlamentariker, Helle Thorning-Schmidt, mener sågar, at EU-kritiske/skeptiske bevægelser slet ikke har nogen berettigelse i Parlamentet og at de slet og ret burde formenes adgang til dette forum, hvor kun de rigtige partier skal have sæde.

Men der er store forskelle på, hvordan man ser Nordens forhold til EU og EU-integrationen i de politiske lejre forskellige steder i Norden. De unionsivrige tiltag og markeringer i fx Danmark deles ikke af fx politikere i Vestnorden. Høgni Hoydal har fx i Jyllands-Posten fremhævet Nordisk Råd som Færøernes vindue til verden og udtrykt beklagelse over, at Danmark er på vej ind i en unionsforfatning m.v. Denne holdning kom til udtryk i en tale, han holdt ved årsmøderne i Sydslesvig, der havde Vestnorden som tema.

For Frit Norden er opgaven nu helt klart at fortsætte arbejdet med at udfolde og agitere for det nordiske alternativ ikke mindst i den kommende tid, som vil blive stærkt præget af debatten forud for en eventuel endelig vedtagelse af en unionsforfatning for EU.

Leif Kajberg

*Bent som vi kendte ham
.... den aktive formand og
debatør*

Tanker ved Bent Briers død...

William Heinesen brugte et billede om det der sker, når et menneske dør:

“Det er som når et menneske går bort gennem en sne-storm. I løbet af kort tid vil menneskets spor være borte - føget til.”

Bent Brier er gået bort, men hans spor er ikke føget til, og de vil stå klare og skarpe i mange år frem. Ikke bare hos os, hans venner, men hos en langt større kreds, der har fulgt hans stædige kamp for Danmarks grundlov, for nordisk samarbejde og mod EUs centralisme.

Han bliver ikke glemt!

Birtha Bigum

***Jesper Morville
Frit Nordens formand***

Det var med meget stor sorg, jeg i december modtog budskabet om Bent Briers død.

Jeg lærte første gang Bent at kende i slutningen af 1980'erne, hvor en stor samling græsrodsorganisationer og græsrodder gik sammen om at arbejde nærmere med det nordiske alternativ. Efter Murens fald og det danske nej til Maastricht-traktaten kunne man tro på, at de værdier, som de mange alternativbevægelser i vid udstrækning var fælles om – nærdemokrati og miljøbevidsthed og afstandtagen til både råkapitalismen og den autoritære kommunisme, havde en chance på europæisk plan. Borups Højskole blev rammen om nogle spændende arrangementer, som Bent lagde et stort arbejde i. Det indtryk, jeg dengang fik af ham har holdt sig siden: et utroligt vidende, venligt og værdigt menneske. Og samtidig et menneske, der var intenst engageret i den omgivende verden; nød atmosfæren, når

der skete noget stort, og nød at fejre en positiv begivenhed. Kun er jeg selvfølgelig ked af, at jeg ikke endnu tidligere har haft mulighed for at opleve Bents engagerede indsats på nogle af de utallige områder, han arbejdede inden for. Men jeg er glad for de mange år, hvor jeg i arbejdet i Frit Norden kunne nyde godt af Bents viden og kloge måde at lytte til og forene forskellige synspunkter på.

Samtidig med, at Bent var god til at lytte og forstå, var han et menneske, der aldrig tabte sit mål af syne. Han stod fast, og det gode var, at man hele tiden fornemmede at han nød kampen og at hans engagement gennem de mange år, fra modstandskampen under besættelsen til kampen om den nye EU-grundlov, har givet ham et godt liv – ikke mindst takket være opbakningen fra Ulla Brier og hans hjem og familie. Vi vil savne Bent i arbejdet fremover – men takket være hans utrættelige indsats går det videre.

***Ole Krarup, Sven Skovmand og
Niels Petersens mindeord***
Notat 16.januar 2004

En samlende kraft

Vi er mange, der vil savne Bent – både hans sikre politiske dømmekraft og hans fornemme personlige egenskaber. Selv op i sine høje år var han skarp og præcis i sine analyser, men aldrig besk eller sarkastisk, hans debatform og argumenter lyste altid af venlighed.

Det var Bent, der – under en demonstration ved topmødet i København i 1993 – overtalte mig til at stille op for Folkebevægelsen, og han var den, jeg søgte råd hos, når jeg skulle orientere mig om både almene politiske spørgsmål og Folkebevægelsens sammensatte væsen.

Hans viden og indsigt var enorm, og båret af en ægte humanistisk indstilling og den personlige elskværdighed og respekt for modsatte holdninger, som bliver sjældnere og sjældnere. Bents indsats – på snart sagt alle om-

Forsiden af Frit Norden nr. 18, 1975 - første blad i Bent Briersformandsperiode, der varede frem til 2002. (Dengang var der kun en svane der fløj mod syd..)

... og den altid inspirerende del af fællesskabet

råder – kan ikke overvurderes. Han udgjorde en samlende kraft i folkebevægelsen og havde en stor del af æren for det bestandige sammenhold i den blandede – og særdeles stærkt artikulerede – tværpolitiske gruppe af individualister og fraktioner, som udgør Folkebevægelsen. Og han gjorde det på en så overbevisende og elskværdig måde, at jeg med sikkerhed kan sige, at han var uden fjender. Jeg vil altid mindes Bent med udelt glæde.

Ole Krarup

Bent spillede en kolossal rolle for både Folkebevægelsen og EU-modstanden.

Bent var en mand, man altid kunne regne med. Det gjaldt, hvad enten der skulle skrives en resolution eller gøres et stykke praktisk arbejde. Derfor var vi kede af, at han på grund af sygdom måtte opgive sit arbejde i Folkebevægelsen.

Men vi savner ham nu først og

fremmest som det menneske, han var – en mand, der forenede samarbejdsvilje og smidighed med fasthed, når væsentlige principper var på spil.

Sven Skovmand

Stod ved sin mening

Ved meddelelsen om Bent Briers død faldt følgende verslinjer af Grundtvig mig ind:

„Om kort, om lang blev løbebanen spændt,
den er til folkegavn, den er til grøde.
Som godt begyndt er dagen godt fuldendt,
og lige liflig er dens aftenrøde.“

Folkegavn og grøde er netop det, man tænker på med Bent. Grøden i det danske folk havde han øje for, og heldigvis lykkedes det et par gange at skabe flertal i det danske folk for hans synspunkt.

Efter menneskelig målestok blev

Bent Brier en gammel mand. Men alligevel er det for os, der kendte ham, som om det er en yngre mand, der er revet ud af sit virke.

Vi husker ham fra de mange år som den spinkle, iltre mand, der ilede til talerstolen og argumenterede for sit – indimellem også for synspunkter, der ikke passede med det politisk korrekte. Men Bent stod ved sin mening, uanset om han løb sig en staver i livet ved det. Der var altid et engageret menneske bag ordene både i tale og skrift, et menneske med ildhu.

I Sønderjylland sagde man i gamle dage når man kondolerede:

„Jeg føler glæde for sorg“ og mente vel dermed, at glæden over at have kendt det menneske var større end sorgen. Sådan er vi mange der føler i disse dage.

Mange venlige tanker går til Ulla og den øvrige familie.

Niels L. Petersen

annonce

EU-motståndare sökes!

Folkebevaegelsen mod EU har nu fått en svensk motsvarighet. Under våren bildades i Sverige den tvärpolitiska listan „EU-motståndarna“. Listan består av kandidater från alla demokratiska partier med undantag för Moderata Samlingspartiet. Även ett stort antal personer utan partianknytning kandiderar på listan.

Enfrågelista mer trovärdig

Den tvärpolitiska listan „EU-motståndarna“ skiljer sig från de politiska partierna på så sätt att den bara fokuserar på två frågor. Ett svenskt utträde ur EU och en folkomröstning om det nya förslaget till grundlag för EU. Genom att sätta allt fokus på utträdesfrågan, utan att gå sig vill i partipolitiska sakfrågor, anser EU-motståndarna att man på ett mer trovärdigt sätt kan verka för ett svenskt EU-utträde jämfört de partier som kräver ett svenskt EU-utträde (Miljöpartiet de gröna och Vänsterpartiet).

Vill satsa på Norden

Liksom Folkebevaegelsen mod EU, så har flertalet kandidater på EU-motståndarnas lista en stark tilltro till och önskan om ett fördjupat nordiskt samarbete. Det nordiska samarbetet står dock inte i motsättning till ett europeiskt och globalt samarbete. Det nordiska samarbetet är dock en viktig hörnsten för Sverige såsom varande en fri aktör i världen.

EU-motståndarna söker stöd

OM du är bosatt i Sverige eller är svensk utanför Sverige, och önskar ett svenskt utträde ur EU, eller om du är dansk eller norsk, finsk eller isländsk, och ser ett positivt värde i att EU-motståndet i Sverige är så starkt som möjligt, så finns det två ting du skulle kunna göra för det svenska EU-motståndet...

1. Bor du i Sverige eller nära den svenska gränsen så vore vi oändligt tacksamma för hjälp med att sprida vårt budskap. Har du vänner och bekanta i Sverige så be dem kontakta EU-motståndarna och erbjuda sig att hjälpa till med valsedelsdistributionen till vallokalerna. Även om du inte är svensk medborgare, eller/och bor i Norge, Danmark eller Finland kan du hjälpa till med att få ut EU-motståndarnas budskap.

2. Vidare behövs det pengar till att få fram vårt budskap. Bland annat har EU-motståndarna tänkt att beställa opinionsundersökningar som kan användas medialt till stöd för EU-motståndet. Som det ser ut idag måste dessa pengar tas ur kandidaternas egna fickor. Med tanke på att EU-motståndarna inte har hunnit bygga upp någon gräsrotsorganisation, utan består av runt 30 personer, så blir detta dyrt. Det som ändå gör arbetet lönt är vetskapen om att den svenska folkopinionen är kraftigt EU-kritisk. EU-motståndarna fyller således ett behov och ger det svenska EU-motståndet en tydlig röst. Har du därför möjlighet att hjälpa det svenska EU-motståndet ekonomiskt, så är vi oändligt tacksamma. Bidrag av alla de slag kan inbetalas på EU-motståndarnas bankgirokonto 5735-6339, eller postgirokonto 10351-5.

Vill du själv, eller någon du känner hjälpa EU-motståndarna kan du antingen maila till info@eu-motstandarna.se eller anmäla ditt intresse direkt på hemsidan, www.eu-motstandarna.se

Det går också bra att skriva till:
EU-motståndarna
Box 149
S-111 73 Stockholm
Tel: +46-(0)76-2215873

Nyt fra styrelsen

Årsmødet i Frit Norden holdes i **weekenden 11. og 12. september 2004** i Valby Medborgerhus, Valgårdsvej 4, (ved Toftegårds Plads, et par minutters gang fra Valby Station)

De nærmere tidspunkter samt dagsorden meddeles på vores hjemmeside samt i det kommende nummer af bladet i august. Men sæt allerede nu kryds i kalenderen.

Styremøte i Fritt Norden-Norge

Afholdes under Nordisk Folkeriksdag i Grästorpe.

Tidspunktet meddeles senere.

På dagsordenen står bl.a.: samarbeid med andre nordiske land, tidsskriftet Frit Norden, neste års Folkeriksdag, arbeid i forhold til Nordisk Råd og økonomi.

Nyt fra kassererne

Det er sent I får opkrævning på kontingent/abonnement i år - men i dette blad er girokortet indlagt. Hvis det skulle mangle er de nødvendige oplysninger her:

Kontingent 2004:

Enkeltmedlem	kr. 110
Ægtepar	kr. 130
Pensionist	kr. 90
Kun abonnement	kr. 90
Ung	kr. 50

Kontingentet er uændret - men som sædvanlig beder vi om at I supplerer det med et gavebeløb.

Beløbet kan indbetales på giro 317-7920, til Foreningen Frit Norden J. P. E. Hartmanns Allé 2-B, 2500 Valby - eller overføres via netbank: reg.nr: 1551 konto nr.: 317-7920

På trods af manglende udsendelse af girokort, har flere medlemmer indbetalt kontingent. Tak for det!

Vi håber på mange, hurtige indbetalinger - rykkerproceduren er både dyr og tidskrævende.

Venlig hilsen, Birgit og Else Lerstrup

Flertal for et folkeligt nordisk alternativ til EU

Af Ib Roslund

Meningsmålinger i Danmark, Sverige og Norge viser, at et flertal foretrækker nordisk samarbejde frem for EU-medlemskab.

I Danmark, Sverige og Norge viser meningsmålingerne det samme: Et flertal foretrækker nordisk samarbejde frem for EU-medlemskab. Dette budskab præsenteredes under EU-parlamentsvalgekampen af Folkebevægelsen i Danmark, EU-motstanderne i Sverige og Nei til EU i Norge.

Danmarks statsminister Anders Fogh Rasmussen har sagt, at EU-modstanderne ikke har noget alternativ til EU's udvikling. Her er et demokratisk og realistisk alternativ, sagde Ole Krarup, netop genvalgt som EU-parlamentsmedlem for Folkebevægelsen.

Det nordiske samarbejde har lange traditioner. I modsætning til EU er det vokset op nedefra som et samarbejde mellem folk, supplerede Sigbjørn Gjelsvik, leder af Nei til EU i Norge.

Og det er utroligt vigtigt for EU-modstanden at udvikle debatten om alternativer, tilføjede han og talte varmt for et tæt samarbejde mellem de nordiske lande.

Meningsmålingerne viser, at den nordiske følelse fortsat er stærk hos folket, fastslog Ingela Mårtensson, der var kandidat for EU-motståndarna i Sverige. Hun påpegede, at de svenske EU-tilhængere i 1990'erne brugte nordisk samarbejde i EU som argument for EU-medlemskab. *Men det har vi ikke set noget til,* konstaterede hun og tilføjede at: *Et nordisk samarbejde udenfor EU vil i øvrigt ikke kun gavne de nordiske lande, men verden som helhed. Før Sverige blev medlem, stemte vi ofte sammen med de fattige lande i FN. Nu stemmer vi sammen med EU. Den*

nordiske stemme for menneskerettigheder, fred og nedrustning føres nu kun af Norge.

Ole Krarup,

Ingela Mårtensson og Sigbjørn Gjelsvik

Resultatet af meningsmålingerne – som er foretaget af Gallup (Danmark), TEMO (Sverige) og Sentio-Norstat (Norge) – er klare: I Norge er procenttallene 46/40 til fordel for Norden frem for EU. I Sverige er flertallet for det nordiske lidt mindre, nemlig 49/45. I Danmark foretrækker deltagerne i meningsmålingen Norden (51%) frem for EU **under forudsætning af**, at Norden indgår handels- og samarbejdsaftaler med EU.

Hvad undersøgelsen kan bruges til

De tre målinger viser, at Norden er et realistisk alternativ til EU – ikke mindst i en situation, hvor EU vedtager en forfatning (en EU-grundlov).

Den danske måling viser også, at regeringen og andre EU-tilhængere har overvurderet den danske støtte til EU-medlemskabet.

I en valgkamp op til en folkeafstemning om den kommende EU-grundlov vil en trussel fra regeringerne om udmeldelse ved et dansk og svensk nej af mange blive opfattet som noget ønskeligt – hvis det nordiske alternativ bliver fremhævet.

Et tættere nordisk samarbejde kan være med til at sikre tre ting:

1: folkestyret. Hvis Norden samarbejder med EU-landene på en mellemstatslig måde (jfr. de schweiziske aftaler med EU eller EØS), vil alle nye lovforslag være genstand for behandling i hhv. Folketinget, Riksdagen og Stortinget, og de vil have vetoret overfor alle nye EU-loves gyldighed i Danmark, Sverige og Norge.
2: velfærden. Udenfor EU vil de

nordiske lande kunne opretholde de skattefinansierede velfærdssystemer. Uden ØMUens krav vil de nordiske lande kunne sætte mål om lav arbejdsløshed og støtte hinanden i dette arbejde.

3: Den globale udvikling: En koordineret nordisk udenrigspolitik vil være til gavn for verden. De nordiske lande vil langt bedre kunne sætte en dagsorden til gavn for fred, miljø, udvikling og menneskerettigheder.

Disse temaer tager Ole Krarup alle op i en særudgave af sit bidrag til bogen "Europa hvorhen? Fire visioner for Europas fremtid" af Niels I. Meyer, Jakob Erle, Niels Ersbøll og Ole Krarup. Særudgaven af Ole Krarups del hedder "**Et frit Norden? – bidrag til den forbudte debat om Norden og EU**". Se omtale side 17.

Nærmere oplysninger om de nordiske meningsmålinger kan fås hos:

Ole Krarup, e-post: ole.krarup@jur.ku.dk, tlf. +45 35 32 31 05

Folkebevægelsen mod EU (Ib Roslund eller Jesper Morville), folkebevaegelsen@folkebevaegelsen.dk, tlf. +45 35 82 18 00

Sigbjørn Gjelsvik, sigbjorn.gjelsvik@neitileu.no, tlf. +47 23 35 45 88

Ingela Mårtensson, ingela_martensson@hotmail.com, tlf. +46 70 629 11 91

..og på vores egen hjemmeside.

NORDISK FOLKRIKSDAG I GRÄSTORP, SVERIGE 3 – 8 AUGUSTI 2004

HUVUDDTEMA:

NORDENS ROLL I VÄRLDEN

NORDISK FOLKRIKSDAG

är en sammanslutning och arbetsgemenskap som försöker möta dagens hot mot Nordens självständighet, demokrati och miljö. Syftet är att arbeta för ett nordiskt ansvar i en värld präglad av en ökande ekologisk social kris och utveckla Norden som samhällsmodell.

Nordiska Folkrikisdagar

har arrangerats sedan 1990 i olika delar av Norden:
Vega i Norge 1990
Sogndal i Norge 1991
Kungälv i Sverige 1992
Bornholm i Danmark 1993
Houtskär i Finland 1994
Kalmar i Sverige 1997
Lindsberg i Sverige 1999
Ydby i Danmark 2000
Göteborg i Sverige 2001
Lillehammer i Norge 2003

ARRANGÖRER

Agenda 21 – Föreningen Nord/syd i Grästorps kommun
Framtiden i våra händer (S)
Fritt Norden (N)
Frit Norden (DK)

TISDAG 3 AUGUSTI

- 12.00 - 15.30 ankomst till Konserthuset/Bygdegården, registrering, inkvartering
16.30 **Välkomsthälsning** av Roger Andersson kommunalråd och Thomas Carlsson ordf miljö/bygg
17.00 **Inviqningstal av Johan Galtung:**
Norden - Det förlorade initiativet?
18.30 – 19.30 Middag
20.00 Lokal underhållning på utescenen vid Konserthuset

ONSDAG 4 AUGUSTI

Hur arbetar de nordiska staterna för att förbättra tillståndet i världen?

- 9.00 **Nordisk biståndspolitik sett från en oavhängig ståndpunkt**, Björn H. Amland (N)
10.00 **Det nordiska samarbetet i Tredje Världen sett ur et svenskt perspektiv**, Bo Hammarstörn (S) och Gunilla Winberg (S)
11.00 Kaffe
11.30 Grupparbete
13.00 Lunchpaus och vila
15.00 **Inledare från Danmark**, Ditte Staun
16.00 **Inledare från Island**, Ragnar Arnalds
17.00 Kaffe + grupparbete
18.30 Middag
19.30 Naturutflykt per buss till Hunneberg

TORSDAG 5 AUGUSTI

Hur arbetar kommuner, folkrörelser och andra ideella organisationer för en rättvisare värld?

- 9.00 **Grästorps vänorts-samarbete med Marrupa i Mocambique**
Lena Johansson, Gunnel Lundmark – Agenda 21 handläggare i kommunen.
10.00 **Om systemsamarbete mellan folkhögskolor** - Gunnel Litfeldt (S)
11.00 Kaffe
11.30 Grupparbete
13.00 Lunch + vila
15.00 **Den norska föreningen Vennskap Nord-Sör ger några smakprov på Nord-Syd samarbete**, Ole-Björn Ileby (N)
16.00 **Vad menar vi med global miljökamp?**
Tine Larsen (N)
17.00 Kaffe + grupparbete
18.30 – 19.30 Middag
20.00 Kvällspromenad till Kroken – tillfälle till bad i Nossan eller i vedeldad badtunna, möjlighet till fiske, kanotfärd, samling runt lägerelden...

FREDAG 6 AUGUSTI

Hur kan folkrörelser och andra ideella organisationer samarbeta för att verka för en rättvisare värld?

- 9.00 **Vilken betydelse har Social Forum-mötena?**
Vi får exempel från Paris, Bombay, Stockholm och Göteborg
- 11.00 Kaffe

Ett nordisk samarbete - Ett alternativ till EU?

- 11.30 **Skulle en skandinavisk kronallians kunna bli en motvikt till Euron?**
Johan Lindblad (S)
- 13.00 Lunch + vila
- 15.00 **Vad är unikt med Norden?** -
Frank Dahlgaard (DK)
- 16.00 Grupparbete kring olika former av nordiskt samarbete på gräsrotsnivå
- 18.30 - 19.30 Middag
- 20.00 Rundtur till små lantbruksproducenter (buss)

LÖRDAG 7 AUGUSTI

Hur påverkar EU det nordiska sambandet? Ex. genom Östutvidgningen och förslaget till nygrundlag

- 9.00 **Förslaget till EU's nya grundlag ur ett nordiskt perspektiv.** Finsk inledare
- 10.00 **Dansk EU-kritiker,**
Karina Rohr
- 11.00 Kaffe
- 11.30 Grupparbete
- 13.00 Lunch + vila
- 15.00 **Finsk inledare**
- 16.00 **Norsk EU-kritiker,**
John Dale
- 17.00 Kaffe + grupparbete
- 18.30 - 19.30 Middag
- 20.00 Avslutningsfest med överraskningar!

SÖNDAG 8 AUGUSTI

- 9.00 **Nordens roll i Världen - Global etik och globalt ansvar i globaliseringens tidsålder**
Antonio Barbosa da Silva
- 10.00 Kaffe
- 10.30 **Utvärdering och presentation av arrangör av NFR 2005.**
- 11.30 **ADJÖ/FARVÄL!**

Reservation för ändring
Programversion 2004-05-05

ANMÄLAN TILL NORDISK FOLKRIKSDAG

KONTAKT PERSONER

Torbjörn Dahl (N)
Tlf: 47 612 61 458
tordahl@online.no

Jesper Morville (DK)
Tlf: 45 358 21 800
jesper@folkebevaegelsen.dk

Gunilla Winberg (S)
Tlf./fax: 46 8 84 34 16/ 46 44 69201
gunri@telia.com

Ulla Klötzer (F)
Tlf: 358 (9)81 01 67
ullaklotzer@yahoo.com

Konferens telefon:
46 514 58121, 51024

DELTAGARAVGIFT

300 kr. eller 100 kr/dag, betalas till:
Sverige:

Svenska FIVH
postgirokonto nr.:244 19-4

Norge:
postbanken 0531.51.14855

Danmark:
Foreningen Frit Norden, BG-Bank
reg. nr.: 1551 konto nr: 317-7920
Ange venligst: 'Nordisk folkrikisdag'
på indbetalingen/talongen

ANMÄLAN OG LOGI

Anmälan/beställning till
Gunnel Lundmark,
Tfn: 46 514 58121, 51024
Fax: 46 514 58005

Adress:
Grästorps kommun
G Lindmark 467 80 Grästorp, Sverige
Email: gunnel.lundmark@grastorp.se

Logi, beställ före 1 juni för
garanterad plats.

Golfmotellet:

Vandrarhem bädd 200 Svkr, lakan 50 Svkr. Hotell Dubbelrum 790 Svkr frukost ingår

Motel Statoil:

Enkelrum 349 Svkr, Dubbelrum 469 Svkr. Sovstugor 6-bäddsrum: Bädd 50 Svkr

Gymnastiksal:

Plats 25 Svkr, Säng 50 Svkr

Privat boende:

Rum eget 150 Svkr, delat 75 Svkr

Camping för husvagn och tält finns

Nasjonen Norge før 1814

Af Øystein Rian

SEINERE ÅR har Norge stadig oftere blitt omtalt som en ung nasjon, unnfanget i 1814 og fullbyrdet i 1905. Dette ville ha opprørt generasjonene fra 1814 og 1905. Intet inspirerte dem mer enn forestillingen om at Norge var en gammel nasjon. Tok de feil? I generasjonene etter 1814 brukte nordmennene sin politiske frihet til å utvikle nasjonen. Før 1814 ble nasjonen oppfattet som det norske folket slik det var knyttet til Norge og landets historie. Begrepet nasjon ble brukt fra 1500-tallet - i middelalderen het det tjod (folket) på norrønt. Alt da var det vanlig å skjelve mellom innenlandsk og utenlandsk. Biskop Håkon i Bergen skrev 3. november 1337 til Bjarne Erlingsson at «det er vanskeligere å ha med utlendinger å gjøre enn andre.» Norge hadde en lang historie før unionene med Danmark og Sverige - ja, navnene Norge og nordmenn var i bruk alt før Harald Hårfagre på 800-tallet. Da Norge gikk inn i Kalmarunionen i 1397 var det som et likestilt rike med Danmark og Sverige. I alle seinere traktater før 1536 ble det gjentatt at Danmark og Norge var likestilte riker med egne lover og eget innenlandsk styre. Like opplagt var det at dansker og nordmenn var to forskjellige folk. I seinmiddelalderen kom dette særlig til uttrykk i den norske kirken som førte videre den kulturelle og politiske arven fra selvstendighetstida. I 1536-37 ble Norge et dansk lydrike, og i 1660 gjorde kongen seg eneveddig. København var imperiehovedstad for en overnasjonal og flernasjonalt stat: kongerikene Danmark og Norge med hertugdømmene Slesvig og Holstein. Ved å beholde sin riksstatus ble Norge anerkjent som en historisk og politisk nasjon, men myndighetene mistenkte nordmennene for mangelfull lojalitet.

PRESTEN og historikeren Peder Claussøn Friis bekreftet ca. 1600 i manuskriptet til sin Norgesbeskrivelse at de hadde grunner for mistanken. Han skrev at «der alltid i fordom tid har vært mellom danske og norske en medfødt hat og ond forlikelse, hvilket var inntil denne dag uti norske folks hjerter og natur.» Den gjensidige mistilliten var størst før 1660. Under enevedlet klarte kongen å bygge opp et omfattende militærvesen i Norge. Den norske nasjonale identiteten fikk da langt større offisiell prestisje ettersom den norske hæren hevdet seg godt i kriger mot svenskene. Regimet appellerte til den norske patriotismen, og det ble stadig utbasunert at fedrelandskjærlighet og kongetroskap var to sider av samme sak. Da Gro Harlem Brundtland prøvde seg med den oppfordrende påstanden «Det er typisk norsk å være god», liknet det på enevoldskongenes smigrende appeller til nordmennene på 1700-tallet. At Norge ble underlagt en danskdominert stat, førte i 1536-1660 til at danske menn fikk de fleste embetene. Etter 1660 besatte de fortsatt de øverste embetene. Man kunne ha ventet at ætlingene etter danskene i Norge ville ha hevdet at de var dansker for å sikre seg gode embeter. Men de oppfattet seg som nordmenn, det var særlig merkbart i København. Studentene fra hele Norge organiserte seg i en norsk forening alt først på 1600-tallet. Da København 1658-60 ble beleiret av en svensk hær, fikk de norske studentene lov til å kjempe i et eget norsk kompani, og de fremmet krav om likestilling med danske studenter og embetssøkere. Siden, på 1600- og 1700-tallet, var de norske studentene i København kjent for å holde sammen og for å være svært stolte over å være nordmenn. De jaget til tider danske studenter fra universitetstrappa og fra de første benkene i auditoriet!

DEN MEST KONSTANTE kilden til

nasjonalstoltheten både blant studentene og andre nordmenn var den gamle norske historien. Det fantes mange avskrifter av kongesagaene og Magnus Lagabøtes landslov. Begge ble oversatt til et moderne dansk-norsk i tiåra omkring 1600. Bygninger og ruiner fra middelalderen befestet også forestillingene om den rike norske oldtida. Da det danskpregete Kristiansand tok imot Kristian 6. i 1733, gjorde byen det med en triumfbue der Harald Hårfagre og St. Olav tronet på hver sin side. I den første generasjonen etter 1536 var historiebevisstheten en såret nasjonalstolthet, slik som hos Absalon Pederssøn Beyer i Bergen i 1560-åra. Men sårene grodde, og historiestoltheten ble brukt til selvhevdning. På 1600- og 1700-tallet hentet den norske nasjonalstoltheten inspirasjon fra ytterligere tre forhold. Det ene var at Norge eksporterte mer til utlandet enn Danmark, særlig fisk og trelast. Dette fikk Ludvig Holberg til å skrive i 1729 at Norge var som ei elv som førte vann til den danske innsjøen - Danmark ville tørke ut uten overføringene fra Norge! Den andre kilden til stolthet var den norske militære innsatsen i krigene mot Sverige, utført av den norske hæren og de mange norske sjøfolkene i marinen. I den danske hæren var de fleste soldatene vervede utlendinger. Nordmennene hevdet at de var modigere og mer trofaste enn danskene. Endelig - og særlig på 1700-tallet - var nordmennene stolte over at de norske bøndene var frie i motsetning til bøndene i Danmark og andre land. Begrepet «den norske bonde» ble brukt som en nasjonal fanfare - f.eks. som skipsnavn.

ELITEN i eldre tid og seinere har vært tilbøyelig til å mene at folk flest, dvs. bøndene, ikke hadde tanker og følelser om det nasjonale. Da ser man bort fra at det fantes en historisk bevissthet om Norge blant bøndene, knyttet til ættestolthet, sagn,

Norge har alltid høyr til Europa

folkeviser og offentlig styre. Alle bønder deltok jevnlig i møter på bygdetingene, mange av dem kunne lese. De fungerte som lensmenn og lagrettemenn, de førte rettssaker, de drev handel, og de forfattet supplikker (bønnskriv), alt basert på deres rettigheter ifølge Norges lov. I møte med danske embetsmenn la bøndene merke til forskjellen mellom dansk og norsk. De som kom ut i militærtjeneste gjorde det samme - det går fram av bygdesagn fra krigene på 1600- og 1700-tallet. I marinen var det dobbelt slagsmålsstraff for matrosar som bad landsmenn om hjelp i slagsmål. Og da de norske gardistene i København høsten 1771 ble omplassert til danske regimentar, gjorde de mytteri mot å bli skilt fra sine landsmenn - de krevde og fikk reisepass hjem til Norge. Selv om dansketida dempet ned offentlige yringer av norsk nasjonalitet, var kontrastene mellom dansk og norsk åpenbare. Danskene appellerte til nordmennesenes nasjonalstoltheit samtidig som de holdt dem vekk fra overordnede embeter og hindret utviklingen av egne norske institusjoner. Danmark og Norge ble oppfattet som svært ulike, i naturforhold og klima, i sosiale forhold, folkelyne og språk. Danmark var tett befolket og nøt godt av korte avstander, slik at alt gled så mye lettere enn i Norge. Danske embetsmenn i Norge var derfor ofte de første til å understreke overfor København at Norge var annerledes enn Danmark, og de ergret seg når myndighetene ikke skjønnte det.

DEN NORSKE nasjonen hadde historien, kulturen og geografien på sin side. Slik var Norge et enda mer særpreget land den gang enn i dag.

Klippet fra: Dagbladet, Norge, 2. oktober, 2003. Øystein Rian er professor i historie ved Universitetet i Oslo.

Af Oddvar Skre

Etter at svenskane sa nei til pengeunionen den 14. september og meiningsmålingane også her i landet viser at nei-sida er i framgang, har dei som arbeider for norsk EU-medlemskap begynt å få panikk. Eit teikn på det, er at EU-tilhengjarane prøver å bagatellisera verknaden av det svenske nei, og i staden leggja stor vekt på utfallet av folkerøystingane i dei 10 nye medlemslanda. Alvorlegare er den forakta for folkestyret som kjem til uttrykk ved kommentarar om at «dei kjem nok til å seia ja neste gong». Når ein stemmer «feil», skal ein altså få lov til å stemma opp att heilt til ein stemmer «rett». Etter at svenskane stemte «feil», har difor representantar for føderalistane i EU teke til orde for at den nye EU-grunnlova skal innførast over hovudet til folk, utan folkerøystingar, av frykt for at også andre land kunne koma til å stemma feil.

Like patetisk er enkelte forsøk på å skapa «visjonar» om ein ny europeisk identitet, slik det går fram av kronikken i BT dagen etter at det siste nye medlemslandet Latvia, sa ja til EU-medlemskap. Kronikken hadde det leiande spørsmålet «Ligger Norge i Europa?». Leiartikkelen same dagen om «Et annerledes Europa» peikar i same lei. Her blir det utan vidare sett likskapsteikn mellom EU og Europa, og dermed skapt eit inntrykk av eit «utanforland» som ikkje høyrer til i det gode selskap, og må sitja på gangen når viktige ting blir avgjort. Norge får heller ikkje vera med på å byggja opp EU som ei «motvekt» mot USA. Det er rett at USA har oppført seg som ein versting i klimapolitikk og militær maktbruk og imperialisme. Det heng delvis saman med den presidenten dei har nett no. Men EU-imperialismen byggjer på det same grunnlaget, nemleg dei såkalla fire fridomane som ikkje

gjeld for menneske, men for kapitalen. I følge BT og kronikøren er EU det store «fredsprosjektet» som skal liggja til grunn for det nye europeiske tusenårsriket.

Dei som skriv slik, må vera fullstendig historielause. Både Norge og dei «nye» EU-medlemslanda har nemleg alltid høyr til Europa både geografisk og kulturelt, og vil halda fram med å gjera det, same i kva lei EU utviklar seg, og om det flytter seg austover eller vestover. Eller, med andre ord - det kulturelle fellesskapet og mangfaldet vi har i Europa, vil overleva EU, same kor mykje ein prøver på å byggja opp ein kommersialisert «europeisk identitet». Når ein viss filosof skriv om «Untergang des Abendlandes», er det all grunn til å ta det alvorleg, for han hadde eit poeng. Det kan nemleg gå med den europeiske superstaten som det gjekk med Romarriket - at det går i oppløysing innanfrå, samstundes som dei folkerike landa i Asia - som også har ei lang historie som kulturfolk - overtek verdshegemoniet. Kor vidt landa i Europa og Nord-Amerika skal overleva som kulturfolk, avheng i stor grad av korleis demokratiet overlever, og i kor stor grad dei greier å solidarisera seg med den fattige delen av verdssamfunnet, og la folk og ikkje pengemakta, styra.

Oddvar Skre er aktiv i Hordaland Nei til EU. Klippet fra: Bergens Tidende.

Var Norden bara en isväg mot väst i kyliga förhållanden, som inte längre behövs då klimatet blivit varmare?

Var Norden bara en isväg västerut för Finland?

Af Björn Månsson

Norden är „ett komplement“ till EU, och inte längre „den enda referensen för påverkan“. Det fastslår statsminister Matti Vanhanen (c) i en intervju för Hbl i dag. För ett par veckor sedan ville riksdagens talman Paavo Lipponen (sdp) för sin del „sanera“ det nordiska samarbetet. Han ansåg att det finns „alltför många politiska organ i regionen“, och nämnde Nordiska rådet, Baltiska rådet och Östersjörådet som exempel. Tagna vart för sig och välvilligt tolkade är dessa uttalanden av våra två ledande regeringspartiers ledare inte så sensationella. Till vissa delar kan man instämma. Ändå ger de osökt ett intryck av en viss nedvärdering av det nordiska samarbetet. Varken Vanhanen eller Lipponen skulle medge några sådana avsikter, men varför då sända ut sådana signaler?

Man kunde tillspetsa

frageställningen så här: Har Norden tjänat ut sin historiska roll för Finland? Genom århundradena har Norden varit en viktig referensram för Finland som „vägen västerut“, i relation först till Ryssland, sedan till Sovjetunionen. De gamla banden till Sverige bidrog till att vi fick vår autonomi under den ryska tiden. Under förkrigstiden och särskilt efterkrigstiden med dess kalla krig var Norden vår livlina västerut. Medlemskapet i Nordiska rådet 1955 markerade en av milstolparna i västorienteringen. Har EU-medlemskapet förändrat allt? Behöver Finland inte längre Norden på sin väg ut i Europa?

Kanske det, politiskt. Men var Norden *bara* en isväg mot väst under kyliga förhållanden, som inte längre behövs då klimatet blivit varmare?

Var Norden inte den värdegemenskap vi trodde, som byggde på en gemensam historia, religion, kultur, på språkgemenskapen och de likartade samhällsbyggena både förr och nu? Visst har Norden alltid haft sina asymmetrier. Geografiskt är Norden inte enhetligt, utan sträcker sig från Grönland på den nordamerikanska kontinentalsockeln och Island på gränsen mellan den och den europeiska, till Finland på det eurasiatiska fastlandet och Danmark som en utväxt från Tyskland. Rent språkligt hör finskan och samiskan inte till den nordiska familjen. Politiskt delar Nato, EU och EMU Norden i dess minsta beståndsdelar. Och ändå har Norden redan länge varit det hörn av världen där integrationen över statsgränserna nått längst. Är detta nu plötsligt bara ett „komplement till EU“, och något som illa kvickt bör „saneras“? Något som kan kastas överbord, till förmån för „Europa“?

Nej, och det avser Vanhanen & Lipponen nog inte heller. Men visst har deras sätt att närma sig Norden nyanserats, jämfört med hur det lät för bara några år sedan. Vanhanen betonar att ingen tävlingssituation råder mellan EU och Norden, men prioriteringen är klar: de nordiska intressena „får ge vika för besluten i unionen“. Lipponens saneringsplan framfördes *off the record* på ett „Norden och EU“-symposium, men refererades i Aftenposten. Hans exempel med Nordiska rådet, Baltiska rådet och Östersjörådet verkar bestickande, men de täcker ju olika sfärer! NR är ett organ för fem nordiska länder och tre autonoma områden, BR är de baltiska staternas organ medan ÖR inkluderar bägge dessa sfärer plus Tyskland, Polen och Ryssland. Vad skulle „saneras“ bort?

Koordineringen av socialskyddet inom Norden eller kanske miljöskyddet av Östersjön? De baltiska staternas interna samarbete är deras ensak, men arbetsfördelningen mellan Nordiska rådet och Östersjörådet borde rimligen vara helt klar.

Men byråkratin då? Stater och den offentliga sektorn över huvud taget har ju en benägenhet att låta strukturer stå kvar även om de blivit föråldrade och borde förnyas. Är det nordiska samarbetet ett offer för den stelheten? Har det överlevt sig självt? Det privata näringslivet brukar däremot inte tveka att sanera och rationalisera, liksom inte heller att söka marknader och synenergi-effekter. Tyder utvecklingen inom näringslivet på att Norden är ett förlegat begrepp? Svaret kunde ges i form av några företagsnamn: Nordea, Stora Enso, Telia Sonera, Cloetta Fazer, Tieto Enator, Sampo/If-affären, börsföretaget OM Hex ... Det urskandinaviska SAS verkar vara det enda exemplet på att Norden inte alltid fungerar som en optimal helhet. De övriga exemplen talar sitt tydliga språk. Inte håller väl våra ledande politiker på att överge Norden just då företagsvärlden har återupptäckt det?

Inte är väl svenskan i studentexamen ett litet symptom på ett regimskifte? Tvåspråkiga behöver vi inte längre vara, nordbor vill vi inte bli, låt oss alltså vara européer?

Artiklen er en leder fra Hufvudstadsbladet 6.4.2004 <http://www.hbl.fi>

Anmeldelser

ET FRIT NORDEN?

Et bogen af Ole Krarup og Niels I. Meyer

Frit Norden - et fremtidsscenario Af Ole Krarup

Scenariets hovedpunkter

Dette fremtidsscenario bygger på den antagelse, at Danmark inden for en kortere årrække forlader EU – muligvis allerede i tilknytning til et Nej ved de(n) kommende folkeafstemning(er) om fremtidens EU-forfatning, som den tegner sig på grundlag af EU-konventets udkast fra juni 2003. Scenariet antager endvidere, at Danmark vil få følgeskab af Sverige (hvor den folkelige modstand/modvilje mod EU er en lige så stærk politisk faktor som i Danmark). Dette vil åbne mulighed for, at de tre skandinaviske lande – i tæt samarbejde med de nordatlantiske områder og muligvis (senere) de baltiske lande og måske Finland – vil kunne agere politisk i et tæt samarbejde, såvel i samspil med som i opposition til EU. Hermed vil der kunne skabes et vigtigt alternativ til den topstyrede (stormagt)politik, der er et mere og mere fremtrædende element i EU's politiske praksis.

Særtrykket er forfatterens bidrag til bogen "Europa hvorhen?" som analyserer og diskuterer fire forskellige udviklings-scenarier for Europa. Øvrige bidragsydere er: Niels Ersbøll, Jakob Erle og Niels I. Meyer.

Særtrykket og hele bogen kan bestilles online på
<http://www.ole-krarup.dk/materialer.php>
(henholdsvis kr. 10 og kr. 50,00)

Særtrykket kan hentes i pdf-format på Frit Nordens hjemmeside <http://www.fritnorden.dk>

Bogens kapitler findes på:
<http://www.europascenarier.dk>

Norsk master-afhandling om den folkelige EU-modstand i de skandinaviske lande i 1990'erne

Øivind Bratberg indleverede i september måned sidste år en master-afhandling med titlen „The grass roots of democracy? Popular opposition against the EU in 1990s' Scandinavia“ til School of History, University of Liverpool i England.

Afhandlingen, diskuterer den særlige styrkeposition, som karakteriserer euro-skepticismen og EU-modstanden i Skandinavien. Det centrale udgangspunkt for analysen er tre folkeafstemninger, som blev afholdt i Danmark, Norge og Sverige i 1990'erne. Fælles for de tre EU-folkeafstemninger var en stærk folkelig modstand mod (yderligere) europæisk integration. Det, som kendetegnede problematikken omkring dybere integration i EU i de tre lande var, at det ofte udviklede sig til en modsætning mellem Europavenlige eliter/etablerede kredse og mere forsigtige, reserverede, underprivilegerede dele af befolkningerne.

Imidlertid er forestillingen om en euroskeptisk perefieri en forenkling. Det brede spektrum af EU-kritiske kræfter og EU-modstanderbevægelser hentede deres argumenter og deres retoriske kraft fra en blanding af „objektiv“ økonomisk interesse, historisk og national identitet og politisk-kulturelle værdier. Folkelige bevægelser har spillet en betydelig rolle på nej-siden i folkeafstemningskampagnerne. Afhandlingen påviser fællestræk for disse bevægelser, der udstrækkes til også at omfatte nej-sigerne i Danmark, Norge og Sverige. Det gøres gældende, at en sådan særlig *skandinavisk* tilgang eller opfattelse kan ses som en manifestation af fælles kulturelle og politiske værdier i synet på og i mødet med det europæiske kontinent.

Selv om EU-modstanden synes nationalt orienteret, så har EU-modstanderne i de tre lande en række træk til fælles, fx optagetheden af bevarelsen af det nationale demokrati, suveræniteten og velfærdssystemet. Hertil kommer, at det har været vigtigt for de skandinaviske EU-modstanderbevægelser at konstruere nationale fortællinger, som giver udtryk for en

følelse af kollektivt selvværd og specielle nationale/nordiske værdier. I 1990erne drejedes opmærksomheden imidlertid i stigende grad mod en mere universel kritik af EU, og formuleringen af værdier som den brede folkelige deltagelse i et mere vidtfavnende demokrati, „selvråderet“, international solidaritet og anti-militarisme fik øget vægt i udformningen af politik og retorik.

Selv om visse dele af EU-modstanden i Skandinavien var præget af særinteresser (eksempelvis landbrugsinteresser i Norge) kan man sige, at den i de fleste andre sammenhænge – tydeligt afspejlet i den danske argumentation mod Maastrichttraktaten (1992) – havde et universelt sigte. I det mindste i debatterne om „demokratiets“ overlevelse og „nationens“ situation og skæbne i en tidsalder præget af hastig og fremadskridende integration på europæisk plan. *Oversættelse og bearbejdelse af resumé på engelsk: Leif Kajberg.*

50 års nordisk samarbejde

Bengt Sundelius och Claes Wiklund har forfattet et lille skrift med titlen „Femtio år av nordisk samarbete“. Hæftet er på 32 sider, og det er udgivet af Utrikespolitiska Institutet i Sverige; nummer 4: 2002. Pris: 40 SEK. Kort omtale af indholdet: „I år firar Nordiska rådet sitt femtio-årsjubileum. Och visst finns det anledning att fira. För trots flera bakslag (som Nordek) överväger framgångarna (som den nordiska passunionen). Finns det då ett liv efter femtio för det nordiska samarbetet? En del ser det idag som otidsenligt men faktum är att de nordiska länderna alltid lyckats växla in samarbetet på nya spår när så krävts. Inom ett utvidgat EU lär också små länder behöva samverka för att kunna göra sig hörda. Vad är då naturligare än att de nordiska länderna, med samma grundvärderingar, försöker samlas kring gemensamma ståndpunkter? Häftet giver et godt overblik over centrale og til tider oversete udviklinger og kvaliteter i det nordiske samarbejde. Oplysninger vedr. bestilling af publikationen findes på: <http://www.ui.se/vdutig02.htm>
Hanne Kock & Leif Kajberg

Nordiske noter

Ved *Jakob Buhl og Leif Kajberg*

Nye nordiske aftaler

På et møde i Reykjavík den 9. juni 2004 blev en ny gymnasieaftale underskrevet af de nordiske undervisnings- og forskningsministre. Efter aftalen kan man som nordisk gymnasieelev tage et år på et andet nordisk lands gymnasium.

Ministrene underskrev også en aftale om gensidig godkendelse af bevis for højere uddannelse.

De nordiske kulturministre mødtes også i Reykjavík og indgik en forlænget aftale om Nordisk TV- og Filmfond. Hvert år i perioden 2005-2009 skal fonden tilføres ca. 60 millioner DKK.

Kilde: Notat 18 juli 2004

Nordisk Investeringsbank i fremgang

Nordisk Investeringsbank har i 2003 haft et overskud på ca. 1,1 milliarder kr. Der er i øjeblikket ydet lån til 31 lande udenfor Norden. Aftaler om 26 nye lån er indgået i 2003. Nordisk Investeringsbank har et miljøengagement pr. 31/12 2003 på ca. 14,9 milliarder kr. Lånene inden for denne kategori er ydet i forbindelse med bl.a. en vindmøllepark, et jordvarmeanlæg og energibesparelser i fjernvarme.

Kilde: Nordiske nyheter

<http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=3653&lang=2>

Nordiske ambassader?

Nordisk Råds vicepræsident Anita Johansson har i et spørgsmål stillet til den svenske udenrigsminister spurgt,

om ikke de nordiske lande skulle satse yderligere på samlokalisering af ambassader og nævner som eksempler Bratislava, Bagdad og Cypern. Der findes allerede ét fællesnordisk ambassadekompleks, nemlig i Berlin. Den norske udenrigsminister Jan Pedersen nævnte til Nordisk Råds session og 50-årsjubilæum i Helsingfors i 2002 også Kenya, Tunesien og Shanghai som mulige steder for fællesnordiske ambassadekomplekser.

Kilde: Nordiske nyheter <http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=3645&lang=2>

Der kan derudover henvises til pdf-fil med omtale af gammelt forslag i Frit Norden 4/2002:

<http://www.fritnorden.dk/2002-4.pdf>

Se desuden pdf-fil med tekst omhandlende ambassadekomplekset i Berlin i Frit Norden 2/2002:

<http://www.fritnorden.dk/2001-2.pdf>

Jakob Buhl.

Nordisk støtte til FN's mål

De nordiske lande har tiltrådt en deklARATION der støtter arbejdet for FN's såkaldte milleniumsmål. Dette går bl.a. ud på at bidrage min. med 0,7 % af BNP til udviklingsarbejde, at arbejde for u-landenes forbedrede markedsadgang i WTO samt at se med milde øjne på de mest gældsramte lande.

Jakob Buhl. Kilde: Norden i Veckan/Nordiska Nyheter.

Formandslandet Island

Island, der i år er formandsland for Nordisk Ministerråd og for Arktisk Råd, og som i marts var vært for det nordiske udenrigsministermøde i Reykjavík, overtager i sommeren 2005 formandsskabet i Østersørådet (CBSS) efter Polen, der overtager

efter Estland i juni 2004. Formandsskabet varetages for et år ad gangen. Norge overtager samtidig i år formandsskabet for Europarådet.

Kilde: <http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=3640&lang=2>

<http://www.cbss.st/> (Østersørådet)

<http://www.mfa.is/> (Islands udenrigsministerium)

<http://www.arctic-council.org/> (Arktisk Råd)

Nordisk Investeringsbank i vælten

Fra og med 1. januar 2004 blev en del af det nordiske samarbejde for første adgang formelt udstrakt til også at omfatte Estland, Letland og Litauen. De tre lande er fra denne dato blevet optaget som medlemmer i Nordisk Investeringsbank. Der var i denne forbindelse fare for, at arbejdsproget herefter udelukkende ville være engelsk, men efter finsk pres har man besluttet sig for både at bruge svensk og engelsk.

Nordisk Investeringsbank var, endnu engang, med til at redde virksomheden Junckers i Køge. Efter at investorer fra det private erhvervsliv fik skaffet 75 mill. kr., trådte Nordisk Investeringsbank til og gav henstand på et lån på 93,5 mill. kr. Nordisk Investeringsbank er, i lighed med Nordisk Ministerråd, en af de dele af NORDEK der rent faktisk er blevet gennemført. Et af bankens større projekter var finansiel medvirken, da Icelandair skulle have nye fly.

Jakob Buhl. Kilder: Norden i Veckan, Søndagsavisen

Nordisk miljøstøtte

Sverige har besluttet at give det nordiske miljøfinansieringsinstitut, NEFCO, ca. 20 mill. svenske kroner årligt i perioden 2004-2007. NEFCO skal - gennem aktietegning,

lån eller garantier - medvirke til finansieringen af miljøprojekter i Central- og Østeuropa med bl.a. positive miljøeffekter for Norden som sigte. NEFCO indgår dermed som en del af det nordiske miljøsamarbejde. Lige netop NEFCO er en af de nordiske satsninger, som den danske regering har besluttet ikke længere at ville betale til. Således er det i 2003-2004 blot Sverige, Island, Finland og Norge som har ydet tilskud.

Jakob Buhl. Kilde: Nordiska Nyheter, NEFCO m.fl.

Nordisk opprioritering

Det svenske rigsdagsmedlem, Agne Hansson, går af som gruppeleder for Centerpartiets rigsdagsgruppe. Fremover vil han opprioritere arbejdet i Nordisk Råd. I den forbindelse udtaler han bl.a.:

„Gränshindersproblematikken är helt avgörande för det fortsatte nordiske samarbetet. Lyckas vi inte med det så drar vi mattan undan os själva“.

Jakob Buhl. Kilde: Nordiska Nyheter

Norden lever farligt

Det konstaterer Nordisk Ministerråds generalsekretær Per Unckel i et debatindlæg i Svenska Dagbladet. Han mener, at Norden bør etablere sit eget indre marked i det indre marked, for at stå stærkere i et EU, hvor små lande i periferien lever farligt.

Kilde: Svenska Dagbladet / Nordisk Råd

100 år siden Island fik hjemmestyre

Primo februar fejrede Island, at landet fik hjemmestyre den 1. februar for et hundrede år siden. I 1904 fik

landet en islandsk minister, Hannes Hafstein, med residens i Island, i stedet for en dansk Islandsminister i Danmark. Hannes Hafstein var en højtstående embedsmand og en populær digter. Ministeren var ansvarlig overfor Alþingi (det islandske parlament). Denne begivenhed var et vigtigt skridt i Islands bestræbelse på at få selvstændighed fra Danmark.

Island var fortsat en del af det danske rige, en status der ændrede sig i 1918, da Island fik selvstyre. Dermed fik Island uafhængighed, men var fortsat i union med den danske konge indtil 1944, da Island rev sig løs og en suveræn islandsk republik blev dannet. 100 års fødselsdag for hjemmestyret fejres med officielle arrangementer, festligheder og flaghejsning ved offentlige bygninger.

Kilde: <http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=3582>

Selvstyreproces i gang

Et enigt grønlandsk landsting har truffet en historisk beslutning om at iværksætte en proces mod selvstyre inden for rigsfællesskabet med Danmark og Færøerne. Ønsket har længe været på den politiske dagsorden, og beslutningen er en konsekvens af den selvstyrebetænkning, som blev fremlagt på landstingets efterårssamling. Fra yderste venstre til yderste højre er der tilfredshed med køreplanen, der blandt andet indeholder mulighed for en vejledende folkeafstemning, hvis der i landstinget skulle opstå tvistsspørgsmål i selvstyreprocessen. Det er tanken, at der nu nedsættes en fælleskommission med Danmark, som skal tilrettelægge den videre færd, og landstingsformand Jonathan Motzfeldt er fortrøstningsfuld: - Der er en god atmosfære mellem Danmark og Grønland. Der foregår en ligeværdig dialog, og derfor er jeg slet ikke bange, når vi sammen skal formulere et selvstyredokument, siger landstingsformanden til Grønlands Radio.

Kilde: <http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=3473>

Tidligere statsministre diskuterer EU og Norden

Den tidligere svenske statsminister Carl Bildt (moderat) og den tidligere finske statsminister Esko Aho (Centerpartiet) mødtes i marts på Hanaholmens kulturcentrum ved Helsingfors, hvor de bl.a. efterlyste at Finland og Sverige fandt takten i EU-politikken. De beskæftigede sig også med den nordlige dimension, i det de forestiller sig at magten forskubbes mod Sydøsteuropa i et udvidet EU. Bildt efterlyste flere middage i nordisk samarbejde, så politikere og journalister kan lære hinanden bedre at kende. Begge eks-statsministre mente, at EU i deres statsministertid i 1990'erne var kendetegnet af realiteter, men at dagens EU havde mistet sin forankring i virkeligheden.

Kilde:

Hufvudstadsbladet 16.03.2004:

<http://195.255.83.67/cgi-bin/media/web?Newsp=hbl&Date=040316&Depa=politik&Story=06822630.txt&Model=juttu.html>

Frimærker udgivet samtidigt i Norden

Nordisk mytologi er tema for en frimærkeserie, som bliver udgivet samtidigt i alle de nordiske lande og selvstyreområder, fredag den 26. marts. På landenes frimærker er der billeder der viser guder, gudinder og guddommelige væsener fra den nordiske mytologi. Forskellige kunstnere i de nordiske lande bidrager til projektet. Det er første gang at alle 8 nordiske nationers postvæsener står for en fællesudgivelse med det samme tema. Hvert af landene udgiver et miniark og samtlige otte miniark bliver udgivet i en Nordenmappe. Denne mappe er den første om Nordisk mytologi og de næste udgivelser kommer i 2006 og 2008. På de danske frimærke er Heimdal og Gefion, på det finske Luonnaotar, på de færøske Thor og Ran, på de grønlandske Månemanden og Nordlyset, på de islandske Odin og Sleipnir, på de norske Njord og Baldur, på de ålandske Fenja og Menja mens det

Nordiske noter

fortsat

svenske forestiller et møde i Valhalla.
Kilde: Norden i veckan 29.03.2004
http://www.norden.org/norden_i_veckan/2004/sk/040329.asp

Nordisk Råds filmpris vedtaget

De nordiske kulturministre har på møde i København 24.marts vedtaget at indstifte en permanent Nordisk Råds filmpris på 350.000 danske kroner. De nordiske kulturministre var enige om at filmmediet blomstrer i Norden, og at det derfor er værd at støtte gode nordiske filmkunstnere. I forbindelse med Nordisk Råds 50 års jubilæum 2002 blev der uddelt en enkeltstående filmpris til den finske instruktør Aki Kaurismäki for spillefilmen „Mannen uten minne“. Men fra næste år bliver Nordisk Råds filmpris altså uddelt årligt sammen med Nordisk Råds øvrige priser. Endnu mangler der afgørelser om detaljer i proceduren om udvælgelse af nominerede film, så prisen vil første gang blive uddelt i 2005. På det næste nordiske kulturministtermøde i juni i Reykjavik vil ministrene mere detaljeret diskutere filmprisen.
Kilde: Norden i Veckan http://www.norden.org/norden_i_veckan/2004/sk/040329.asp#over1

Grønland vil med til OL

Grønlands Idrætsforbund, GIF, har indledt et lobbyarbejde i Den Internationale Olympiske Komite, IOC, for at få Grønland med som nation til De Olympiske Lege.

- Vi har haft kontakt med formanden for det internationale taekwondo-forbund, Chan Ung, der også er medlem af IOC, og han har lovet at gå videre med vores henvendelse til IOC-præsidenten Jacques Rogge, siger

GIF's formand Nuka Kleemann. Idrætsgrene som Grønland kan deltage i er taekwondo og skisport. Grønland ønsker at deltage i OL lige som for eksempel Hong Kong og Puerto Rico, der heller ikke er selvstændige. Grønlands Idræts Forbund satser især på, at Grønland kan markere sig inden for taekwondo samt skisport, hvis det lykkes at komme med til OL.

Kilde: Nordiske nyheter
<http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=3677&lang=2>

Vil kommende EU-kommissær rydde ud blandt konkurrenter?

Den tidligere finske socialdemokratiske statsminister og kandidat til posten som ny EU-kommissionsformand, Paavo Lipponen, vil sanere i samarbejdsfora såsom Nordisk Råd, de baltiske samarbejdsorganer og Østersørådet. Det har han meddelt under et besøg i Norge, hvor han også undsiger sig Finlands alliancefrihed. Han mener blandt andet også, at nordiske lande der er EU-skeptiske eller holder sig udenfor vil mindske hele regionens tyngde. Endelig foreslår han, at Finland, Sverige og Danmark inviterer Estland, Letland og Litauen med til de uformelle formøder i EU.

Samtidigt med dette, har udenrigs-udvalget i det estiske parlament foreslået at nedlægge Baltisk Forsamling (Baltic Assembly) og i stedet oprette et Nordisk Baltisk Parlamentarisk Råd. Dette forslag strider mod et littauisk forslag om netop at styrke Baltisk Forsamling, som i sin struktur er en efterligning af Nordisk Råd. Nordisk Ministerråd har også et baltisk sidestykke.

Kildehenvisninger: Interviewet med Lipponen i Aftenposten:
<http://www.aftenposten.no/nyheter/uriks/article.jhtml?articleID=757757>
Det estiske forslag:

<http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=3675&lang=2>

Svenske köttbullar, tyttebærsyltetøj og knækbrød i Norge?

Den svenske erhvervsminister (og euro-modstander) Leif Pagrotsky glæder sig på nordmændenes vegne og udtaler: „I fjor fick vi igenom sänkta tullar på köttbullar och det gläder mig att normännen äntligen också kan börja få njuta av den svenska lingonsylten“. Konkret har forhandlingerne om nedsat told på forarbejdede jordbrugsprodukter været flere år undervejs, men nu kan en række svenske produkter eksporteres til Norge med nedsat told eller helt uden told. Allerede i dag er Norge Sveriges fjerdestørste marked for levnedsmidler.

Kilde: Nordiske nyheter
<http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=3661&lang=2>

Nordisk samarbejde som eksportvare?

Der har på Malta været afholdt et møde, hvor repræsentanter for Nordisk Ministerråd og Nordisk Råd overfor 20 landes deltagere fortalte om erfaringer med nordisk samarbejde. Det blev gjort med henblik på at kunne inspirere til lignende samarbejds mønstre i Middelhavsområdet. Andre områder i verden – eksempelvis landene omkring Sortehavet – har tilsvarende ladet sig inspirere af de nordiske landes samarbejdsmodel. Denne succes for det nordiske samarbejde i det skjulte får vi desværre ikke så meget at vide om i medierne. Det er en problemstilling, som behandles i en glimrende kommentar af Sissel Klingenberg („Norden er i front i Europa“) i

Jyllands-Postens Internetavis den 22. marts 2004. Kommentaren er tilgængelig på: <http://www.jp.dk/arkiv:aid=2327540>

Jakob Buhl. Kilde: Nordiske nyheter
<http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=3660&lang=2>

Nordens Folkliga Akademi lukker!!!

Nordens Folkliga Akademi skal nedlægges. Akademiet var i sin tid et forsøg på at virkeliggøre Grundtvigs tanker om et fælles nordisk universitet under en idé om Nordens videnskabelige Forening. Idéen var at samle 300 nordiske videnskabsmænd i 30 år til „Ere, Gavn og Glæde for hele Menneskeslægten.“ Arne Carlsen (Danmarks Pædagogiske Universitet) skriver i den anledning meget passende: „Den egentlige grund til lukningen er de nordiske organisationers og de nordiske landes undervisningsministeriers og Nordisk Ministerråds dalende prioritering af nordisk samarbejde inden for voksenuddannelse og folkeoplysning, i en mainstream af formelle og erhvervsrettede uddannelser.“

Thomas Thyrrstrup.

Kilde: Højskolebladet nr. 6, 2003.

Færøske omrokeringer

Den nye færøske regeringskoalition bestående af Socialdemokratiet, Sambandspartiet og Folkeflokken, har ved valget af to nye færøske repræsentanter til Nordisk råd tilgodeset Folkeflokken og lagtingets mindste parti, Selvstyrepartiet. Derved har de vraget det mandatmæssigt største parti, Republikanerne (Tjóðveldisflokkurin), som ellers i egenskab af deres formand, stemmeslugeren Høgni Hoydal, har markeret sig for et stærkere nordisk samarbejde flere

gange (og derunder for en mere selvstændig færøsk markering i Nordisk Råd). Se lænker. Pressemeddelelser og taler fra og af Høgni Hoydal:
<http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=3241&lang=2>
<http://www.norden.org/session2003taler/sk/view.asp?id=136&lang=2>
<http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=2315&lang=2>
http://www.norden.org/session2002taler/sk/results_page_long.asp?id=88&lang=2

Nordisk-britisk-irsk miljøsamarbejde

Nordisk Råds Miljø - og Naturressourceudvalg vil indlede et nærmere samarbejde med British Irish Interparliamentary Body. Det blev aftalt på et møde i Cork i Irland. Hvis udvalget godkender det, vil Nordisk Råds Miljø - og Naturressourceudvalg invitere til fællesmøde på Åland til efteråret. Vigtige emner i samarbejdet vil være økologisk landbrug, miljøvenlig energi og radioaktive udslip til havet.
Kilde: <http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=3767&lang=2>
Andet om mødet
<http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=3769&lang=2>

Oslo forbyr det samiske flagget

I Norges hovedstad får ikke samiske barn fejre 17.mai med det samiske flagget. Ordfører i Oslo, Per Ditlev-Simonen, støtter forbudet. Det betyr at samiske barn ikke får fejre nasjonaldagen med samisk flagg. Ifølge 17.mai komiteen er det kun lov å flagge med det norske, samt FN-flagget.
- Det sender signaler om at samene

kanskje ikke er helt inkludert og likeverdig i hovedstadens tog. Dette er noe hovedstaden ikke kan leve med i fremtiden, sier sametingspresident Sven-Roald Nystø.

Også andre reagerer. Folk Kulturnytt i NRK har snakket med, mener det samiske flagget burde være med. Men ordfører i Oslo, Per Ditlev Simonsen forsvarer flaggbruken.

- Det er vår nasjonaldag og da synes jeg at vi kan glede oss over det, sier ordføreren til Kulturnytt. Han mener at samene kan gå med det norske flagget som alle andre.

- Jeg synes det er meget spesielt med et forbud fordi kongeriket er opprettet på et territorium til to folk, samer og nordmenn. Det må være lov å gi uttrykk for de samiske symbolene også på 17.mai, sier Nystø.

Kilde: Sámi Radio <http://www.saamiweb.org/norsk/article16452.html>

Svensk-finske jagerfly?

På grund af stigende udgifter, der gør det svært for det svenske flyvevåben at klare både nationale og internationale opgaver, har det svenske forsvars överbefälhavare Håkan Syrén foreslået en fælles svensk-finsk styrke af jagerfly. Det finske forsvars kommandør, admiral Juhani Kaskeala mener ikke det er muligt, da det ifølge ham er sådan, at hvert land principielt selv skal stå for overvågningen af sit lands luftrum på national basis. Finlands udenrigsminister Erkki Tuomioja har endvidere meddelt, at spørgsmålet ikke er aktuelt.

Kilde: Hufvudstadsbladet.
<http://195.255.83.67/cgi-bin/mediaweb?Newsp=hbl&Date=040513&Model=juttu.html&depa=inrikes&story=06966083.txt>

Jagland bejler til Island

Den tidl. socialdemokratiske norske statsminister Thorbjørn Jagland, der er formand for Stortingets udenrigsudvalg, vil have nær kontakt med Island for at diskutere fiskeripolitik, forholdet til euroen og emner knyttet til de nordlige områder,

Nordiske noter

fortsat

såsom transport af atomaffald, olie og gas, Norges grænse mod Rusland m.v. Han ønsker, at Norge og Island serverer en fælles politik i forhold til EU-kommissionen. Statsminister Kjell Magne Bondevik (Kr.F.) udtaler, at Jagland herved i realiteten vil igangsætte en ny ansøgningsproces i forhold til EU og at Arbeiderpartiet hermed fraskriver sig muligheden for regeringsdannelse med Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Jagland siger imidlertid, at en fælles islandsk-norsk markering overfor EU-kommissionen er vigtig og af vital betydning uanset medlemskab eller ej.

Kilde:

<http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/politikk/article788399.ece>
<http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=3811>

Nordiske ambassader

Finland og Sverige overvejer et nærmere samarbejde om ambassader og udenlandske repræsentationer. De to landes udenrigsministre har bedt deres embedsmænd om at kigge nærmere på sagen. Man ser en stor fordel i et sådant samarbejde på grund af de begrænsede økonomiske ressourcer. I forvejen eksisterer det fælles-nordiske ambassadekompleks i Berlin og et tilsvarende er på vej i Slovakiet's hovedstad, Bratislava.

Kilde: <http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=3821&lang>

Nordiske urfolk i FN

Grønlanderen Aqqaluk Lyngé, vicepræsident i Inuit Circumpolar Conference (ICC), afløser den tidligere præsident for det norske Sameting norsk-samen Ole Henrik Magga som arktisk repræsentant i FN's Permanente Forum for Urfolk. Men Magga fortsætter som leder af

forumet, hvis medlemmer udpeges af ECOSOC, FN's Økonomiske og Sociale Råd. Danmark er repræsenteret i forummet ved kultursociolog Ida Nicolaisen. 350 millioner mennesker verden over regnes som urfolk. Også Brasilien, Congo, Guatemala, Kina, Rusland og Sydafrika er repræsenteret i forummet. FN's generalsekretær Kofi Annan åbnede forummets seneste møde i New York

Kilde: <http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=3809>
 Fra mødet i New York
<http://www.saamiweb.org/norsk/article16367.html>
 Forummets engelsksprogede hjemmeside
<http://www.un.org/esa/socdev/pfii/=2>

Er EU en miljøfjende?

Heidi Sørensen, tidligere formand for norsk Natur og Ungdom, langer i den norske avis „Ny Tid“ ud efter EU i artiklen „EU er en miljøfjende“. Hun kritiserer EU's landbrugspolitik og ikke mindst EU's trafikpolitik, som underminerer EU's forpligtelser i forhold til Kyoto-aftalerne og som også - hvilket bygger på tal fra WTO - gør, at det ikke er lykkedes at begrænse øgningen af bronkitis og astma. Hun går også imod argumentet om, at EØS tvinger Norge til skrappe miljøregler, idet hun siger det beror på flertallet i Stortinget samt at folk bedst respekterer demokratisk vedtagne miljøregler (læs: et flertal i Stortinget). Hun mener også, at Norge bedst markerer sin miljøpolitik internationalt ved at stå udenfor EU, navnlig efter udvidelsen. Hun nævner også, hvordan Norge og Etiopien efter deres fælles miljøindsats på Johannesburg-topmødet blev takket af „Friends of the Earth“ (FoE), Verdensnaturfonden (WWF) og Greenpeace.

Natur og Ungdom i Norge har, på sit seneste landsmøde, besluttet at stadfæste sit nej til norsk EU-medlemskab. Det kan kraftigt anbefales at

læse artiklen, der har flere eksempler, vinkler og argumenter på adressen:

Kilde:

<http://www.nytid.no/?sk=irix&id=1853>

Island i førertrøjen

Island er blevet udpeget som Europas mest konkurrencedygtige land i 2004 af „The World Competitiveness Yearbook 2004“, som udarbejdes af IMD-instituttet i Schweiz. I 2003 var det Finland. Nordiske lande, ikke-EU-lande, ikke-euro-lande og små lande placerer sig generelt flot. Eksempelvis Island (1), Danmark (2), Finland (3), Sverige (6), Schweiz (8), Norge (10) og Storbritannien (12). De nordiske lande er foran store EU-lande som Tyskland, Frankrig og Italien. Laver man samme opstilling på globalt niveau, indtager Island femtepladsen mod ottendepladsen sidste år. Alle andre nordiske lande er gået lidt tilbage: Danmark (7 mod 5), Finland (8 mod 3), Sverige (12 mod 11), Norge (17 mod 15). Generelt går lande i Asien og Østeuropa frem. Indien er således rykket frem til nr. 34 fra nr. 50.

Kilde: <http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=3806&lang=2>

Færøsk folkeafstemning?

Efter at Færøernes lagmand, socialdemokraten Jóannes Eidesgaard i sidste uge på „Borgere til oplysning om EU-grundlovens“ høring på Christiansborg tog spørgsmålet om rigsfællesskabets fremtid under EU-grundloven op, har diskussionen på Færøerne bredt sig. Nu udtaler den tidligere vicelagmand, lagtingsmand for Republikanerne, Høgni Hoydal, at det måske bliver nødvendigt med en færøsk folkeafstemning om EU, idet „det er uklart hvilke konsekvenser det vil have for Færøerne, hvis kompeten-

cer på sagsområder, som Danmark forvalter for Færøerne, bliver flyttet til Bruxelles...“, som Nordiske Nyheder skriver den 6. maj. Også det grønlandske folketingsmedlem Lars Emil Johansen (Siumut) havde riven ude på høringen og krævede svar fra den danske statsminister på, om EU-grundloven kunne føre til, at grønlandske anliggender pludselig kommer under Bruxelles.

Kilde: <http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=3805&lang=2>

Lagmandens tale

<http://www.tinganes.fo/?d=84A36B44-1ABE-42A9-9D1C-E3F9A953C598>

Egen vestnordisk udenrigspolitik

<http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=3674>

Om Lars Emil Johansens brev til statsministeren

http://www.euobserver.dk/index.php?page_id=13&data_id=3821

Statsministeren afkræves redegørelse om EU-grundlovens betydning for Rigsfællesskabet

MF Lars Emil Johansen fra Grønland og lagmand Johannes Eidesgaard fra Færøerne efterlyste dansk udspil om Rigsfællesskabets fremtid på høring om EU-grundloven på Christiansborg den 29. april i år.

- Jeg har i dag besluttet, at jeg vil sende et brev til statsministeren og bede om en uvildig undersøgelse af, hvad tiltrædelse af EU-grundloven vil betyde for Grønland, sagde Lars Emil Johansen, medlem af Folketinget for Siumut (Socialdemokraterne på Grønland) høringen på Christiansborg. Høringen, som var arrangeret af Borgere til oplysning om EU-grundloven, rejste spørgsmålet: Hvordan påvirker en eventuel EU-grundlov Rigsfællesskabet?

Færøernes lagmand Johannes Eidesgaard vurderede, at EU-grundloven ville blive „passivt gældende“

på Færøerne, selvom et enigt lagting i 1973 besluttede, at holde Færøerne ude af EU. Han betegnede situationen som „politisk og juridisk absurd“ og efterlyste et dansk udspil på fremtiden for Rigsfællesskabet.

Grønlandske Lars Emil Johansen sagde, at danskerne skulle tænke på, at når de afleverede kompetence på udenrigsområdet til EU, så dækkede det også Grønland, selvom grønlænderne vedtog en udmeldelse af EU for over 20 år siden.

- Det vil være som, hvis du solgte dit hus med en båd i baghaven, som var din vens, lød Lars Emil Johansens beskrivelse af situationen.

Høringen rejste også to andre spørgsmål. Dels det juridiske perspektiv, hvor advokatfuldmægtig Lars Bjørk-næs og professor dr.jur. og MEP for Folkebevægelsen mod EU Ole Kra-rup begge belyste, hvorledes EU-grundloven ser ud til at være på kant med bl.a. paragrafferne 19 og 20 i den danske grundlov. Ole Krarup ville ikke afvise, at en ny grundlovssag kan komme på dagsordenen. Og dels rejstes spørgsmålet om de politiske konsekvenser af en EU-grundlov, hvor den socialdemokratiske EU-kritiker Nicolas Fischer, det socialdemokratiske folketingsmedlem Claus Larsen-Jensen, SFeren Kirsten Auken og den EU-kritiske folketingskandidat for Det Radikale Venstre Sven Skovmand på skift argumenterede for og imod EU-grundloven.

Med omkring 100 tilmeldte deltagere var høringen en succes for Borgere til oplysning om EU-grundloven, som vil fortsætte sine aktiviteter i fremtiden.

Øget ulandsbistand fra dele af Norden

Norsk ulandsbistand ligger i dag på 0,94 % af BNP, men skal øges til 1 %. Statsminister Kjell Magne Bondevik (Kr.F) siger, at det skal ske snarest og at ulandsbistanden derefter skal holdes der. Også Færøerne har øget sin ulandsbistand fra de hidtidige om-

kring 200.000 kr. til godt 7 millioner kr. årligt. I forvejen modtog danske Folkekirkens Nødhjælp store private bidrag fra færingerne.

Kilde: www.u-landsnyt.dk

<http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=3797>

Nordisk versus EU/EØS

Oven på en uheldig sag (Politiken 6/3-04, s. 2) om en norsk kvinde, der bl.a. uretmæssigt blev afkrævet opholdstilladelse i Danmark og også på andre måder blev dårligt og forkert behandlet, har det norske Stortingsmedlem May Elisabeth Hansen stillet et spørgsmål til den danske regering, om hvad man vil gøre for at sikre, at embedsmænd kender de nordiske regler.

Den norske kvinde blev bl.a. bildt ind, at hun ikke opfyldte kravene til at få en EU/EØS-opholdstilladelse, i det hun bl.a. ville købe hus. Nordiske statsborgere, og altså også danskere, har imidlertid ret til uden opholdstilladelse at bosætte sig i et andet nordisk land, derunder Danmark. Disse aftaler er fællesnordiske, og der ydes faktisk i disse år en stor indsats fra Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd for at gøre det lettere for nordboere at bevæge sig rundt i Norden. Nordisk Ministerråd har tidligere udarbejdet en rapport om dette og er blevet suppleret op af tidl. statsminister Poul Schlüter, der på foranledning af den svenske minister for nordisk samarbejde konkret og detaljeret har arbejdet med spørgsmålet og også har opnået resultater. Tusindvis af nordboere har på grund af bopæl, arbejde, ægtefælle, studier og andet tilknytning til to eller flere nordiske lande. Hvert år pendler eller flytter anslået 40.000 nordboere mellem forskellige nordiske lande.

Kilde: <http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=3779&lang=2>

Jakob Buhl.

Frit Norden
co. Lerstrup
J. P. E. Hartmanns Allé 2-B
2500 Valby

Post kunde nr. 150011206

Fritt Norden - Norge stiftet

Ved Jesper Morville

I Nej til EU's lokaler på Arbeider-
samfundets Plass midt i Oslo, øverst
oppe med en pragtfuld udsigt over
næsten hele hovedstaden, stiftedes
Frit Norden-Norge lørdag den
20.marts.

Det var Foreningen Folkerisdagens
Venner i Norge, der under sidste som-
mers Nordiske Folkerisdag i Lille-
hammer indledte overvejelser af at
blive til Frit Norden-Norge. Derved
opfyldes et længe næret ønske i Frit
Norden: at Frit Norden begynder at
blive en aktiv del af det politiske bil-
lede også i de øvrige nordiske lande.
Med sammenknytningen af Frit Nor-
den og Nordisk Folkerisdag vender
Frit Norden også tilbage til de gode
traditioner for fælles rejser og møder,
man havde fra foreningens start.

Foreningen Fritt Norden - Norges formål

Foreningen er tværrpolitisk og har
som formål.

- å bygge forståelse for det nordiske
frihetssyn og den folkelige solida-
ritet i Norden på folkestyrets
grundlag
- å arbeide for et Norden utenfor
EU til fordel for nordisk og inter-
nasjonalt samarbeid mellom frie
nasjoner
- å ta og støtte initiativer, som sikter
mot økt samvirke i norden som
bl.a. Nordisk Folkerisdag og
samarbeid med Frit Norden fore-
ningerne
- med ethvert lovlig middel å mot-
virke alle bestrebelser, som kan
skade det eksisterende og frem-
tidige samarbeid i Norden.

Formålsparagrafferne ligger, som det
ses, meget tæt op ad de tilsvarende
danske.

Det nyvalgte styre

Som leder valgtes *Torbjørn Dahl*,
Venstre, tidligere leder af
Folkerisdagens Venner

Som styremedlemmer valgtes:

Linn Herning, SU,
medlem af Ungdommens Nordiske
Råd og presidiet
Marianne Westby, prosjektudvikler i
Studieforbundet Solidaritet (tidl. SO)
Hedda Haakestad, leder af
Ungdom mot EU
John Dale, Senterpartiet,
tidligere stortingsrepresentant og
generalsekretær i Senterpartiet

Varamedlemmer:

Trine Skei Grande, Venstre,
stortingsrepresentant og parlamen-
tarisk leder i Venstre
Ragnhild Queseth Haarstad,
Senterpartiet, tidligere stortings-
representant, kommunalminister og
nordisk samarbeidsminister
Kåre André Nilsen, Senterpartiet,
tidligere medlem af Alternativt
Nordisk Råd
Ole Wiig, tidligere medlem af
Alternativt Nordisk Råd

Fritt Norden er en ideel forening og
enhver som støtter foreningens
formål, kan opptas som medlem.

Styret i Fritt Norden Norge er en
imponerende kombination af unge og
erfarne politikere, fra hele det poli-
tiske spektrum. Med bladet Frit
norden og de nordiske folkerisdage
som fælles ramme ser vi i Frit Norden
i Danmark frem til et nært samarbej-
de, og håber at den positive udvikling
fra folkerisdagen i Lillehammer kan
fortsætte på årets folkerisdag i
Grästorps (Se omtalen side 12-13).

For mer informasjon kontakt:

Torbjørn Dahl
Nigardslia, 2625 Fåberg, Norge
Tlf.: 61261458
e-post: tordahl@online.no

Marianne Westby
Tlf.: 9970 7301
e-post: marianne.westby@sv.no

STØT FRIT NORDEN

i arbejdet for dansk folkestyre og
et frit internationalt samarbejde
med udgangspunkt i nordisk men-
neskesyn og fællesskab. Forenin-
gen er tværrpolitisk og uafhængig
af andre organisationer.
Bliv medlem eller abonnent.

Nærmere oplysninger hos
landssekretær

Leif Kajberg
Klirevænget 31,
2880 Bagsværd
tlf. 44 98 29 32

Eller hos foreningens formand
Jesper Morville
c/o Folkebevægelsen mod EU
Sigurdsgade 39A
2200 København N.
tlf. 35 82 18 00

Eller besøg vores hjemmeside:
<http://www.fritnorden.dk>